

I

XLVIII. LETNIK

APRIL 1965

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Vsebina

Lovski turizem na seji upravnega odbora LZS — France Cvenkel	2
Mufflon v svetu in pri nas — Ing. Anton Simonič	5
Nekaj misli in pripomb k članku »Kako in kdaj vršimo gojišveni odstrel srnjadi« (Lovec št. 9, 1964) — Bogdan Sežun	9
Reševanje in vzreja fazanjih legel — Lado Pohar	13
Kita tujega perja — Valter Dvoršek	14
Starci izpod Kogla — Feliks Borovnik	15
Pomlad — prve preizkušnje psov ptičarjev — Ljuba Zadnik	18
Po lovskega svetu	19
Po Čehoslovaški — Blaž Krže	19
Irbis ali snežni leopard — Srečko Lapaine	20
Iz lovskega oprtnika	23
Mladi pišejo	26
Iz lovske organizacije	27
S seje upravnega odbora LZS 20. II. 1965 — France Cvenkel	27
Jubilanti	29
Umrli	29
Lovska kinologija	30
Saljive	32

«LOVCA» izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9, ki jo zastopa njen predsednik dr. Jože Benigar. — Uredniški odbor: Ivan Ferlež, Stefan Tausig, Rastko Bradašnja. Odgovorni urednik Ivan Ferlež. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupančičeva ul. 9 (soba 7), poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Lovske družbe plačujejo Lovski zvezi za vsakega svojega člana letni prispevek 2000 dinarjev, zato prejemaajo njihovi člani »Lovca« brezplačno. — Sicer je celoletna naročnina za »Lovca« 1800 dinarjev, posamezna številka 150 dinarjev, celoletna naročnina za tujino 2500 dinarjev. — Mali oglasi in objave: do 15 besed 300, od 15 do 25 besed 400, od 25 do 35 besed 500 dinarjev itd. Hkrati z naročilom jih je treba tudi plačati. — Čekovni račun Lovske zveze Slovenije: 600-14-008-25. — Tiskala in kišerje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani

OPOZORILO SODELAVCEM!

Zaradi izplačila honorarja nam najkasneje en mesec po objavi vašega članka, dopisa ali slike sporočite številko vašega žiro računa, oziroma nam pošljite izjavo, da tega niste dolžni imeti.

Skladno z Odredbo o žiro računih (Uradni list SFRJ, št. 1 od 6. januarja 1965) mora imeti sledeče besedilo: »Od 1. januarja tega leta pa do danes nisem imel skupaj s tem prejemkom za (navesti članek, sliko ipd.) toliko dohodkov, da bi presegali 100 000 dinarjev in bi bil zaradi njih moral odpreti žiro računa, ter ga zato nisem dolžan odpreti.«

Lovska zveza Slovenije

POJASNILO. Izid marčeve številke se je zakasnil zaradi okvare na tiskarskih strojih, kar prosimo, da dobrohotno upoštevate. Uredništvo.

Prodajam psico — balkanski gonič JRG 4067 b — poležena 11. IV. 1963, odlična za delo po krvnem sledu ter za gonjo zajca in lisice; preizkušena na okrajnih tekmah in zvezni tekmi ter na tekmi po krvnem sledu v Cerkljici — vse v letu 1964. Prodajam pod vsako garancijo. Cena po dogovoru. Jože Gril, Ribnica na Dolenjskem, telefon 88018 ali 88017 Ribnica.

Prodajam novo boroveljsko bokarico 16/8 X IRS z menjalnimi cevmi. Vlado Podlogar, Polhov Gradec 74

Prodajam psico, nemško ostrodlako žimavko, staro 10 mesecev, z rodovnikom — oče Hanno von Fürsteneck, mati Asta von Saarforst. Anton Rajmer, Metlika, Partizanski trg 9.

Ugodno prodajam lovske puško Bock 6,5 × 58, šibre 16, z daljnogledom. Jakob Vrhovnik, Poljane 36, Šentvid pri Ljubljani.

Prodajam psa, nemškega kratkodiakega ptičarja, starega 10 mesecev — po ugodni ceni. Alojz Fišinger, Zgornja Bistrica 112, p. Slov. Bistrica.

Prodajam lovskega terierja (gladkega), ocena prav dobra, glasno goni, odličen za divje prašiče. Lojze Cvenkelj, Peračica, p. Brezje, Gorenjsko.

Kupujemo kratkodiake in ostrodlake jazbecarje, odrasle in solane za lov ter mladiče odličnih roditeljev. Ponudbe z opisom psov, starosti in navedbo ocene pošljite na naslov: Kinološko društvo Šabac, Masarikova ul. br. 38, SR Srbija.

L o v e c

Sp. R 103-48-1965/66/1

XLVIII. LETNIK ŠT. 1 APRIL 1965

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Juv. št. PD 97/1981

Solčavski muflon

Foto C. Pogačar

Foto R. Cenčič

Lovski turizem na seji upravnega odbora LZS

Pred šestimi leti o lovskem turizmu v Sloveniji skoraj še nismo mogli govoriti, danes pa postaja čedalje pomembnejše področje lovskega gospodarstva. V lovskem letu 1959/60 je lovilo v loviških lovskih družin Slovenije le 519 inozemskih lovcev, ki so plačali 17 601 dolar oziroma 11 124 081 deviz. dinarjev, v lovskem letu 1964/65 pa je do 1. februarja 1965 lovilo v družinskih loviških že 1508 tujih gostov in plačalo 136 127 dolarjev oziroma 102 095 250 din. Torej se je lovski turizem v petih letih z ozirom na število gostov povečal za 190,5% oziroma skoraj trikrat, z ozirom na vplačana devizna sredstva pa za 673,3% ali skoraj sedemkrat.

V lov. letu 1963/64 so od trinajstih področnih zvez dosegle največji dohodek iz lovskega turizma lovske družine področne zveze Koper (13 milijonov deviz. dinarjev), sledijo lovske družine LZ Maribor (9 in pol milijona), nato lovske družine LZ Gorica (skoraj 7 milijonov). Tem sledijo zapovrstjo lovske družine lovskih zvez; Pomurje (nad 6 in pol milijona), Ptuj (sko-

raj 5 milijonov), Postojna (skoraj 3 in pol milijona), Kranj (nad 2 in pol milijona), Celje (2 milijona), Kočevje (skoraj 2 milijona), Ljubljana (skoraj 2 milijona), Krško (nad 1 milijon in pol), Novo mesto (skoraj 1 milijon) in Trbovlje (nič).

V lovskem letu 1964/65 pa se je slika dohodkov od lovskega turizma precej spremenila: Prvo mesto so zasedle lovske družine LZ Pomurje (nad 22 in pol milijona deviznih dinarjev), na drugem mestu je LZ Koper (nad 18 milijonov) in na tretjem mestu LZ Maribor (skoraj 18 milijonov). Prvim trem sledijo: LZ Gorica (nad 10 milijonov), Krško (nad 7 milijonov), Ptuj (nad 6 in pol milijona), Ljubljana (nad 4 milijone), Celje (4 milijone), Kranj (nad 3 in pol milijona), Postojna (3 in pol milijona), Kočevje (nad 2 milijona), Novo mesto (pol milijona) in Trbovlje (nič).

Devizni dohodek iz lovskega turizma lovskih družin Slovenije v lov. letu 1963/64 (56 628 725 deviz. dinarjev) se je v primerjavi z dohodkom v lovskem letu 1962/63 (37 830 573 deviz. dinarjev) povečal za 49,6%. Devizni priliv v lov. letu 1964/65 do 1. 2. 1965 (102 095 250 deviz. dinarjev) pa se je povečal v primerjavi s prilivom v lov. letu 1963/64 za 80,2%.

Zanimanje inozemskih lovcev je bilo v minulem letu zadovoljivo za malo divjad, še vedno

pa je problematična prodaja razpoložljivih količin velike divjadi, zlasti srnjadi. Skoraj nič bolje ni z jelenjadjo in medvedi. Dohodek v letu 1964/65 se je v primerjavi s prejšnjim letom relativno zelo zvišal predvsem zato, ker so lovske družine razen dnevnih lovnih pristojbin in odstrelnih taks zaračunavale v devizah tudi ostale usluge (divjačina, gonjači, psi, nosači). Toda, četudi bi primerjali samo dohodek od dnevnih lovnih pristojbin in odstrelnih taks, bi indeks potrošnje po lovcu inozemcu še vedno pokazal tendenco naraščanja.

Razumljivo je torej, da je lovski turizem često predmet razpravljanja na forumih lovskih organizacij. Tako je bilo tudi na seji upravnega odbora Lovske zveze Slovenije 20. februarja 1965 od vsega o njem največ razprave. Razvijajoči se lovski turizem prinaša različno problematiko, ki jo je treba sproti reševati in delovanje lovske organizacije prilagajati novim razmeram.

Negativen pojav so neenotne cene za uplenjeno divjačino. Tako prodajajo npr. gojitvena lovišča inzemcem fazane po nižjih cenah kot lovske družine. Predsednik LZ Pomurje Evgen Cug je utemeljeval, da sedanja cena lovskih družin za vložnega fazana nikakor ni previsoka, ker je po njegovem odstreljenih komaj 35 % izpuščenih fazanov.

V zvezi z glasovi, da so v Jugoslaviji previsoke odstrelne takse in da naj bi jih znižali, je upravni odbor LZS zavzel nasprotno stališče. Pri Zvezi lovskih organizacij Jugoslavije, ki predpisuje enoten cenik za vso državo, se bo zavzemal, da bi tudi v bodoče obveljale dosežane minimalne cene oziroma takse, zboljšati pa se morajo kvalitete uslug.

Intenziven razvoj lovskega turizma je možen samo ob intenzivnem lovskem gospodarjenju. Poglavitno pri tem je vlaganje divjadi. Tu pa se pojavlja vprašanje rentabilnosti vlaganja. V nekaterih loviščih se je namreč izkazalo, da vlaganje fazanov ni ekonomično, ker lovišča terensko ne ustrezajo, ali pa se izpuščeni fazani odselijo v sosednja lovišča, kjer fazanov niso vložili. Odstrel inozemcem pa dajejo tudi družine, ki fazanov ne vlagajo oziroma ne v zadostnih količinah. Odborniki so bili mnenja, da je proti lovskim družinam, ki ne vlagajo divjadi oziroma premalo, treba izvajati konsekvence. Področne zveze imajo možnost, da skladno z načelom »izkupiček iz lovišča vračamo nazaj v lovišče« ne dovolijo tolikšnega odstrela, kakršnega so planirale.

Janko Klemen, ki v upravnem odboru LZS zastopa mariborsko področje, je poudaril, da je lovstvo prišlo do take stopnje, da je sodelovanje z občino nujno, in sicer preko komisij za lovstvo pri svetih za kmetijstvo in gozdarstvo. Na

področju mariborske lovske zveze so dosegli, da je lovstvo prišlo v občinske družbene načrte. Občinski družbeni plani naj bi zajeli tudi vlaganje divjadi. V primeru neizvršenih planov naj bi občina izvajala tudi konsekvence. Občina pa naj sprejme tudi sama določene obveznosti. Če hoče imeti dohodke od lovskega turizma, potem naj omogoči intenzivnejšo gojitev.

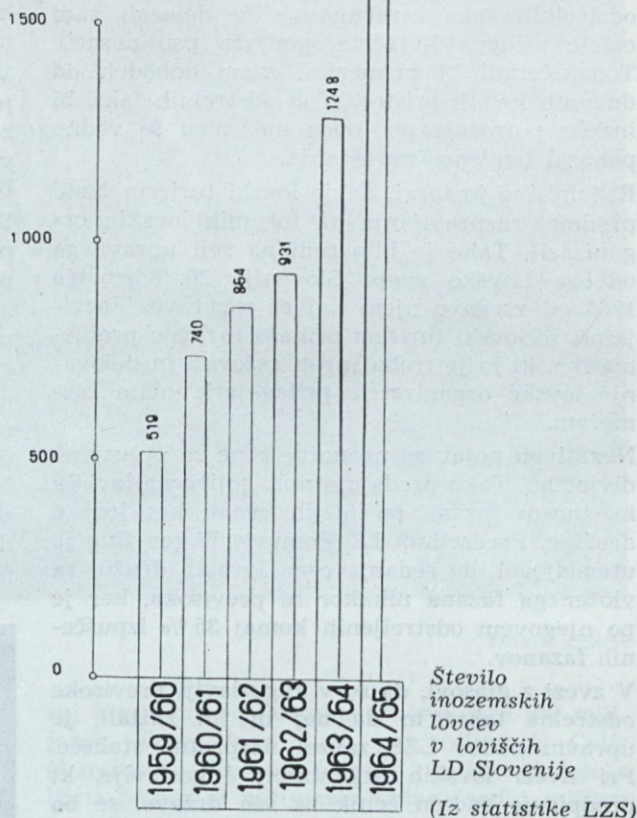
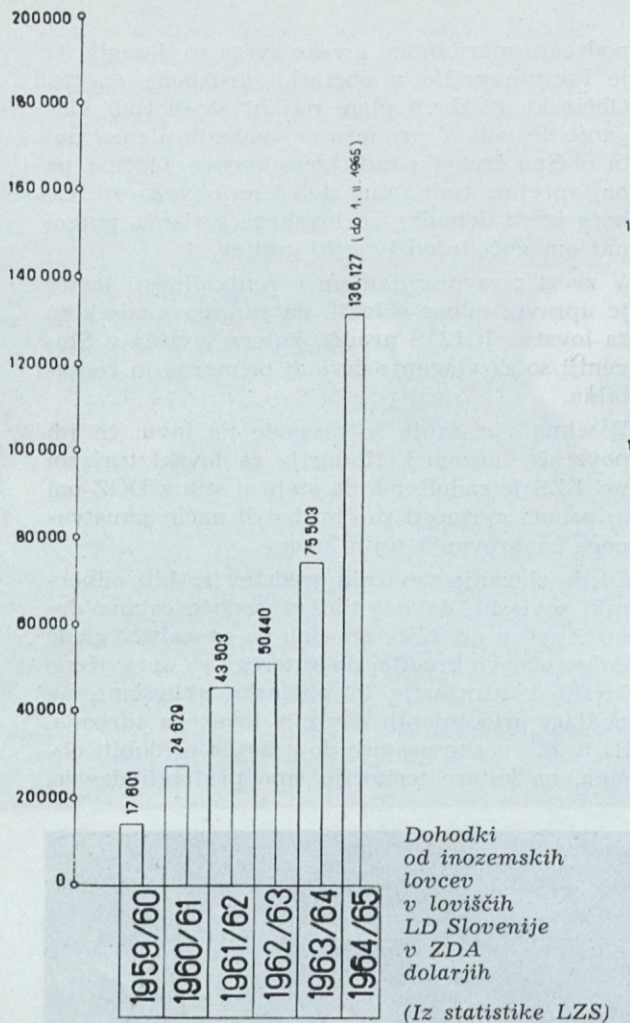
V zvezi z razpravljanjem o rentabilnosti lovišč je upravni odbor sklenil, da skupno z odsekom za lovstvo IGLGS prouči, katera lovišča v Sloveniji so za vlaganje divjadi primerna in rentabilna.

Posebno vprašanje so nezgode na lovu, če jih povzročijo inozemci. Komisija za lovski turizem pri LZS je zadolžena, da stopi v stik z DOZ-om in prouči možnosti za čim boljši način jamstvenega zavarovanja tujih lovcev.

Glede zbiranja deviznih sredstev so bili odborniki soglasni, da naj tudi v bodoče ostane devizni račun pri LZS. Sprejeli pa so stališče glede dolgoročnega kredita, do katerega so upravičene lovske organizacije in občinske skupščine na podlagi pridobljenih deviz iz lovskega turizma, da bi morala to pravico do posojila pridobiti občina, na katere teritoriju smo pridobili devize,

Foto Z. Orel

ne pa občina, kjer je devizni račun. Lani so lovske organizacije imele možnost za 12 milijonov dinarjev dolgoročnega kredita pri investicijski banki. Letos se predvideva še večji znesek in ga bo treba racionalneje izkoristiti. Nepravilno je torej po mnenju odbornikov, da je na tem kreditu v preteklem letu participirala le občina Ljubljana-Center, na katere področju ni nobenega lovišča. Upravni odbor LZS bo stopil v stik s splošno gospodarsko banko, z namenom, da bi v bodoče imela pravico do dolgoročnega kredita tista občina, na področju katere so bila devizna sredstva pridobljena.

Glede delitve sredstev od lovskega turizma je bilo osvojeno stališče, da naj lovski družini pripada še več sredstev kot doslej, ker je razvoj turizma odvisen predvsem od gospodarjenja družine in ureditve lovišč, za katera so dolžne skrbeti prav lovske družine. Lovska zveza Slovenije bo po sklepu upravnega odbora za kritje stroškov turizma dobila v nastopnem letu le 3% dinarskih sredstev od pridobljenih deviz. Doslej je LZS participirala z 10%, od pavšalistov pa 6% in to le od odstrelnih taks. Dejan-

ska je LZS dobivala od sredstev iz lovskega turizma le 4,07%. Če od bodočih dohodkov odbijemo 1,7% bančnih stroškov, potem bo dejanski dohodek Lovske zveze Slovenije, namenjen za lovsko turistično propagando, le 1,3% od celotnih sredstev iz lovskega turizma. Upravni odbor LZS je zadolžil tudi področne zveze, da decentralizirajo sredstva, ki so jih doslej prejemale od LD v višini 20% odstrelnih taks. Eden izmed načinov za povečanje lovskega turizma v Sloveniji bi bila tudi razširitev pavšalnega lovskega turizma na vse področne zveze Slovenije. Sedaj izdajajo pavšalne letne lovne dovolilnice le lovske zveze Koper, Gorica in Postojna, ker mejijo na Italijo in so na območju tako imenovanega maloobmejnega prometa. Inozemski pavšalni lovski turizem bi bil tudi v interesu splošnega turizma. Zato je bil upravni odbor LZS mnenja, da taki obliki turizma ne more nasprotovati. Sprejet je bil načelen sklep, da se ta oblika lovskega turizma razširi na vse področje Slovenije. Toda preden bi pričeli z uresničevanjem tega sklepa, bi se zastopniki vseh zvez na posebnem sestanku pogovorili o

Foto A. Koprivnikar

praktičnem izvajanju pavšalnega lovskega turizma. Posebno dobrodošle bodo izkušnje že prej omenjenih treh obmejnih zvez, ki imajo opravka s pavšalnimi lovskimi gosti že več let.

* * *

Številke o dohodkih od lovskega turizma bi utegnile zapeljati površnega opazovalca, posebno nelovca. Nelovci zlasti zadnji čas radi gledajo na dohodke od lova iz laičnega zornega kota, češ »srne in košute povržejo brez lovčeve pomoči«. Toda dohodke iz lovskega turizma in sploh dohodke od lova je treba položiti na tehtnico resnejše presoje. Vse lovske družine Slovenije so imele npr. v lovskem letu 1963/64 skupnih dohodkov iz lovišč 150 milijonov, izdatkov za upravljanje ter vzdrževanje lovišč, za čuvajsko službo, lovsko škodo in investicije pa 184 milijonov dinarjev. Če bi prikazali v denarju neplačano delo članov lovske družine pri skrbi za divjad in lovišča, kar je izredno važna postavka, bi bili pa izdatki v primerjavi z dohodki še več deset milijonov večji.

Lovske družine se zavedajo, da z lovskim turizmom v obstoječih razmerah koristijo naši celotni družbi. Rekli smo, da ima lovski turizem predvsem pomen za povečanje našega splošnega turizma. Najmanj toliko deviznih sredstev, kot jih prinaša lovstvo, dobijo od tujih lovcev tudi druge panoge (gostinstvo itd.). Zato bodo lovske družine lovski turizem razvijale še nadalje. Z lovišči so pripravljene še intenzivneje gospodariti, vlagati vanje denarna sredstva in prostovoljno — neplačano delo svojih članov.

France Cvenkel

Muflon v svetu in pri nas

Ing. Anton Simonič

Muflon je edina evropska divja ovca in edina gozdna divja ovca sveta. Ostale vrste rodu ovac žive v Aziji in Severni Ameriki kot gorske in stepске živali. Najnovejša sistematika našteva le pet vrst divjih ovac. Ker so ovce razvojno zelo mlad rod, nastopajo njihove vrste v številnih podvrstah in oblikah, ki so na prvi pogled med seboj dokaj različne. Prav ta različnost pa je zavedla starejše prirodoslovce, da so imeli razne podvrste in forme divjih ovac za samostojne vrste in jih kot take tudi opisovali. Zato najdemo v starejši literaturi veliko vrst divjih ovac, medtem ko danes obsega rod *Ovis* razen domače ovce le še pet divjih vrst.

Najbližji sorodnik našega evropskega muflona je azijski muflon — *Ovis orientalis Brandt et Radzeburg*, ki živi v Mali Aziji do Irana. Azijski muflon je večji od evropskega. Na Cipru pa živi — ali bolje rečeno je živel — manjša forma azijskega muflona, ki je bila obenem tudi najmanjša divja ovca sploh. Od ostalih ovc se je razlikovala tudi po navznoter zavitih konicah roglov. V tem je bil tudi vzrok, da so to obliko do pred kratkim imeli za posebno vrsto, ki so jo imenovali ciprski muflon — *Ovis ophion*. Ciprski muflon je naseljeval gorovje Tröodos na Cipru. Baje so že pred leti v nemirnih časih na Cipru, ki se nadaljujejo še sedaj, propadli zadnji primerki te zanimive divjadi.

V Aziji, v širnih področjih vzhodno od Kaspijskega morja, v Iranu in Indiji do Tibeta živi *urial ali stepska divja ovca* — *Ovis vignei Blyth* (angl. shapoo). Ni čudno, da so na tem ogromnem področju nastale različne podvrste in forme te ovce, od katerih je posebno znana *Ovis vignei cycloceros* (nem. Kreishornschaft), ki se odlikuje po mogočnih rogovih, zvutih v stegnjeno vibo (spiralno) z navzven obrnjenimi konicami. V preteklosti so to ovco zlasti po oborah večkrat križali z muflonom (Schönbrunn).

Med vsemi divjimi ovcami je največji *argali* — *Ovis ammon Line*, ki živi v visokogorju centralne Azije od Nepala in Altaja preko Tibeta in Mongolije do Kamčatke. Na tem ozemlju se je ta vrsta razcepila v 10 podvrst, med katerimi je posebno znana tista, ki se imenuje po Marku Polu — *Ovis ammon Poli* (angl. Marco Polós sheep), ki je največja med vsemi podvrstami. Močni ovni tehtajo do 230 kg in njihovi vibasto (spiralno) zaviti rogovi dosežejo razpon tudi 2 m ter obseg pri korenu do 40 cm. Ni torej čudno,

Pomladanski nemir

Foto
A. Koprivnikar

da ti mogočni rogovi sodijo med najbolj zaželene, a tudi najredkejše trofeje na svetu; saj so le redki lovci, ki jih uplenijo, ne le zaradi redkosti ovce, temveč tudi zaradi njene opreznosti in težavnega terena, v katerem živi.

V Aziji od reke Lene do Kamčatke in v Severni Ameriki od Aljaske do Mehike živi *velikoroga ovca* — *Ovis canadensis Shaw* (angl. bighorn), od katere je znanih 20 ras. Ta ovca tehta okoli 130 kg, znani pa so tudi primerki, ki so tehtali 175 kg. Rogove ima sicer razmeroma kratke — preko krivin merijo okoli 70 cm, zato pa izredno debele, tako da tehtajo tudi do 25 kg. Če bi upoštevali le barvo različnih ras te ovce, bi kaj lahko sodili, da imamo opravka z različnimi vrstami. Tako je na primer podvrsta *Ovis canadensis Dalli* (angl. dallsheep), ki živi na Aljaski in ob Yukonu, popolnoma bela, medtem ko je druga podvrsta *Ovis canadensis Cowani-Ratsch* iz britanske Kolumbije skoraj črna. Ostale podvrste so vseh prehodov med tema dvema skrajnostima.

Muflona — *Ovis musimon Schreber* — večina naših lovcev pozna, vendar ne bo škodilo, če na kratko poudarimo nekaj njegovih značilnosti, posebno še zato, ker pri muflonu niso redki križanci z domačo ovco. Spretni trgovci z živalmi neredko prodajajo za naselitve take križance. Zato je potrebno pri nabavah muflonov vedno paziti. Muflon je čokata zastavna žival, ki že na pogled kaže, da se je prilagodila življenju v skalah. Živa teža odraslega ovna je od 40 do 55 kg, ovce pa od 30 do 40 kg. Čistokrven muflon ima vedno kratko, trdo, gosto in mastno dlako. Samo pozimi zraste odraslemu ovnu na vratu in prsih do 9 cm dolga dlaka — griva, ki je ovca nima. Kodrasta volnata dlaka kjerkoli na muflonu je znak, da je žival križanec. Barva muflonov iz različnih predelov je precej različna in to od prsteno bledorjave pa do zelo temnorjave. Pozimi je muflon temnejši, poleti svetlejši. Tipičen znak odraslega čistokrvnega muflona ovna je svetla lisa na bokih, ki ji pravimo sedlo.

Ta lisa je posebno izrazita v zimski dlaki. Če muflon tega sedla nima, ni čistokrven. Pri ovnu se sedlo začne pojavljati šele, ko je star dve ali tri leta, mlajši ovni in ovce praviloma nimajo svetlega sedla, pač pa je tudi pri njih svetla notranja stran stegen in spodnji del nog. Iste svetle barve kot noge je tudi nosni hrbet, del zgornjih in dolnjih čeljusti z brado in obroč okoli oči. Zaradi značilno obarvane glave pravimo, da ima muflon masko. Čim večje so svetle površine na »obrazu« muflona, tem starejša je žival. Obrazna maska je zato vodilo pri gojitvenem odstrelu ovna. Parklji morajo biti vedno temni. Svetlo obarvani parklji so znak krvi domače ovce. Tudi zelo svetli, skoraj rumeni roglji dajo sklepati isto.

Po naravi živi muflon danes samo na sredozemskih otokih Sardiniji in Korziki.

Ni povsem gotovo, ali je muflon v preteklosti naseljeval tudi evropsko celino. V južni Franciji so sicer našli ostanke kosti neke divje ovce, po katerih je mogoče sklepati, da je muflon ali vsaj njemu zelo podobna divja ovca nekoč živel ne le na otokih, temveč tudi na evropski celini. Ti fosilni ostanke kosti pa izvirajo iz zgodnjega diluvija. Že v srednjem diluviju pa ni mogoče dokazati obstoja muflona na celini in zato sklepajo, da so divjo ovco diluvialne ledene mase potiskale vedno bolj proti jugu. Velika sredozemska otoka Sardinija in Korzika sta bila tedaj še povezana z evropskim kopnim. Od nje sta se ločila šele pozneje zaradi velikih geoloških sprememb. Divja ovca, ki se je pred ledom zatekla na jug, je tako ostala na teh otokih izolirana in iz nje se je v teku časa razvil današnji muflon. Nekateri avtorji (Dauster) menijo, da imamo premalo dokazov, da bi lahko trdili, da je muflon nekoč živel na evropski celini, medtem ko drugi (Mottl, Huttel) skušajo to dokazati. Znani češki lovski strokovnjak Stanislav Mottl, avtor edine moderne monografije o muflonu, meni, da se je muflon ohranil na Sardiniji in Korziki zato, ker se je zatekel v

nepristopne predele, medtem ko ga je drugje v Evropi predzgodovinski človek ne le lovil kot lovni plen, temveč tudi udomačeval. Svoje mnenje dokazuje Mottl z dejstvom, da je bila domača ovca kamene dobe, katere okostje je skoraj enako okostju muflona, razširjena po vsej srednji Evropi. Po njegovem mnenju je nemogoče, da bi ta, v tistem času tako razširjena domača ovca, izvirala samo z dveh malih otokov, ampak da mora izvirati iz muflona, ki je tedaj naseljeval srednjo Evropo in so ga ljudje udomačevali. To potrjujejo tudi nahajališča kosti iz bronaste dobe v Dolnji Avstriji in na Sedmograškem. Tudi te kosti izvirajo od ovc, ki se anatomsko zelo malo razlikujejo od današnjega muflona. Svoja izvajanja zaključuje Mottl z mislijo, da uspešna naselitev muflona v raznih delih Evrope tudi govori za to, da se je muflon po naselitvi zopet vrnil v svojo staro domovino, iz katere je bil nekoč pregnan.

Iz rimske dobe izvirajo nejasna poročila, po katerih je mogoče sklepati, da je muflon živel razen na Sardiniji in Korziki tudi na obalah Sredozemskega morja. Znano pa je, da so Rimljani uporabljali močne muflonske ovne za boje v arenah, o čemer pričajo tudi reliefi iz te dobe. Neki Flavius Vopiscus je gojil muflone v posebnem zverinjaku, da je lahko z njimi zalagal arene.

Po nekih nepotrjenih podatkih so že leta 1530 gojili muflone v obori Telč na Moravskem. Tudi iz srednjega veka so znani nejasni zapiski, ki omenjajo neke divje ovce, ki naj bi v Evropi živele. Te divje ovce so omenjene med plenom

v raznih lovskih poročilih. Morda gre tudi tukaj za muflona.

V lovski literaturi navadno beremo, da so bili prvi mufloni pripeljani v Evropo leta 1840 in sicer v oboro Lainz pri Dunaju (Brehm, dr. Amon idr.). Mottl pa trdi, da je dokazano, da so živeli v Evropi že prej. Že leta 1732 je muflone s Sardinije pripeljal princ Evgen Savojski v svoj zverinjak Belvedere na Dunaju. O tem priča knjiga, tiskana leta 1734 v Augsburgu, ki opisuje razne živali zverinjaka princa Evgena Savojskega in med njimi tudi muflona. Knjigo hranijo še sedaj v nekdanji cesarski knjižnici na Dunaju. Leta 1752 so muflone iz Belvedera prepeljali v veliko cesarsko oboro v Lainz pri Dunaju, da bi lahko na večjem prostoru bolje uspevali. Leta 1840 pa so s Sardinije v to oboro pripeljali 19 muflonov za osvežitev krvi. In prav te muflone so do sedaj šteli kot prve, ki so bili naseljeni v Evropo. Da pa to ne more biti res, dokazuje tudi seznam odstreljenih živali iz obore Lainz, ki navaja, da je bilo do leta 1875 uplenjenih v obori 607 muflonov, kar bi bilo popolnoma nemogoče, če bi bili mufloni tja naseljeni res šele leta 1840. V obori Lainz so se mufloni hitro množili in razen tega, da so jih odstreljevali, so prodajali tudi žive. Iz Lainza izvirajo mufloni, ki so jih leta 1878 naselili v obori Hlubočke nad Vltavo. Že 10 let prej, torej leta 1868, pa so naselili muflone na Slovaškem. Za to naselitev so dobili živali iz zooloških vrtov v Frankfurtu in Bruslju in jih spustili v oboro Jelence (Gymeš). Iz te obore so jih kmalu izpustili na prostost, kjer so se odlično razmnožili.

Selška dolina

Foto
A. Adamič

Prav tako so začeli potem naseljevati muflone tudi v drugih predelih Čehoslovaške, Madžarske in Avstrije. Muflone za naselitev so dobivali iz Lainza in Sardinije ter Korzike, deloma pa tudi drugod. V Nemčiji so muflone naselili šele v letih 1905 in 1906 v revirju Görhde v Lüneburger Heide in v vzhodnem Harzu (Hochgrewe). Kmalu so začeli muflone naseljevati tudi v ostalih evropskih državah. Leta 1910 je bilo na mednarodni lovski razstavi na Dunaju razstavljenih že 200 kaptalnih muflonskih trofej.

Danes stalež muflonov na evropski celini visoko prekaša število muflonov v njihovi prvotni domovini na Sardiniji in Korziki. Stanislav Mottl je po informacijah, zbranih z vsega sveta, ocenil leta 1955 stalež muflonov na 13 407 glav. Leta 1956 pa je predpostavljajal, da jih je že 14 000 do 14 500. Leta 1935 so cenili stalež muflonov na kakih 5000, torej se je v 20 letih stalež povečal skoraj trikrat, čeprav je bila medtem tudi vojna, ki muflonu ni prizanašala. Stalež muflonov je sedaj nekako takole razporejen po posameznih državah: ČSSR 35,8 %, Zah. in Vzh. Nemčija 19,3 %, Sardinija 15,8 %, Avstrija 8,3 %, Korzika 4,2 %, Madžarska 3,3 %, Luksemburg 2,9 %, SSSR 2,6 %, Francija (brez Korzike) 2,6 %, Holandija 1,6 %, Poljska 1,4 %, Jugoslavija 0,4 %, ostanek pa odpade na Belgijo, Finsko, USA, Švico, Bolgarijo, Dansko in Italijo (brez Sardinije), ki imajo vse skupaj 1,9 % vsega svetovnega staleža muflonov. Pred vojno je imela največ muflonov Nemčija skupaj z Avstrijo. Sedaj pa živi največ muflonov v ČSSR, kjer muflona v šali imenujejo tudi »češki gams«, kajti na Češkem je le malo gamsov. Čehoslovaška pa ima tudi kvalitetno najboljše muflone, saj so dobili češki mufloni prva mesta na vseh dosedanjih mednarodnih lovskih razstavah. Leta 1910 na Dunaju, 1937 v Berlinu in 1954 v Düsseldorfu je imela trofeja muflona iz ČSSR prvo mesto. Razstave v Düsseldorfu se Čehoslovaška uradno sicer ni udeležila, prvo nagrado pa je dobil muflon, ki ga je uplenil nek Nemec še za časa okupacije. Na zadnji mednarodni razstavi leta 1964 v Firencah so Čehi razstavili trofejo muflona, ki je bila še močnejša od one iz Düsseldorfa in je seveda tudi dobila prvo mesto. Razen Čehoslovaške imajo kvalitetne muflone tudi Nemčija, Avstrija in Madžarska. Stalež muflonov na svetu stalno narašča, ker jih iz leta v leto naseljujejo v nove predele.

Marsikoga bo zanimalo, kako je z mufloni v njihovi prvotni domovini Sardiniji in Korziki. Po poročilih iz raznih lovskih časopisov je to stanje vse prej kot razveseljivo in morda je Mottl nekoliko previsoko ocenil stalež muflonov na teh otokih.

Stara poročila pravijo, da so na teh otokih na enem samem lovu uplenili tudi po 400 do 500

muflonov, toda že v 18. stol. poroča Cetti, da imajo lov za zelo uspešen, če uplenijo 100 glav. Kasnejši poročevalci pa so še skromnejši.

Leta 1931 je dr. Lutz Heck cenil skupen stalež muflonov na Korziki na 400 glav. Od teh naj bi jih 300 živel na Monte Cinto. Herman Huttel, ki je bil na Korziki 1956. leta pa poroča, da je muflon tam že skoraj iztrebljen. Zadnji ostanki žive v dveh rezervatih in sicer v Monte Cinto in Col de Bavella, v katerih je francoska uprava prepovedala vsak strel. Huttel ceni stalež v rezervatu Monte Cinto na okoli 70 glav, na Col de Bavella pa na 180 glav. Torej je na Korziki vsega skupaj še kakih 280 muflonov, kajti izven rezervatov je muflon popolnoma iztrebljen.

Še bolj žalostno stanje pa je — kot poročajo — na Sardiniji. Tako na primer časopis Wild und Hund iz leta 1959 pravi, da je muflon v Italiji vse leto zaščiten, a samo pred legalnimi lovci. Sardinski pastirji pa preganjajo in love muflone vse leto, ker ga imajo za konkurenta svojim ovčjim čredam na revnih pašnikih in tudi zato, da bi muflonski ovni ne oplajali njihovih domačih ovc. Sardinci so preganjali muflone že pred vojno, a z zastarelimi pihavniki pri tem niso dosti opravili. V tej vojni pa so svojo oborožitev precej modernizirali z orožjem razpadle italijanske in nemške vojske, tako da muflona sedaj mnogo uspešneje zatirajo tudi s strojnicami. Ker italijanske oblasti to mirno gledajo, ni upanja, da bi se stanje popravilo. Morda so vsa ta poročila le preveč črnogleda in pretirana, toda podobna poročila izvirajo tudi iz italijanskih nacionalnih parkov. Tako sta baje v nacionalnem parku v Abruzzih ohranjena apeninski gams in apeninski medved samo še v muzeju. Glede na vse to, zlasti pa, če pomislimo na odnos Italijanov do narave in divjadi, bo le morda nekaj resnice na vsem tem. Tem bolj pa je zato razveseljivo dejstvo, da muflon tako lepo uspeva drugje v Evropi in da ga lahko z gotovostjo štejemo med vrste, ki so ušle popolnemu uničenju.

Kako je z naselitvami muflonov v naši državi izven Slovenije, mi žal ni znano. Skušal sem zbrati podatke, a brez uspeha. Vem le, da so bili mufloni v Iloku na Fruški gori že pred vojno. Po vojni so jih z večjim ali manjšim uspehom naselili v več loviščih. Posebno dobro uspevajo mufloni na Brionih, kjer so bili že pred vojno, a so jih med vojno nemški vojaki uničili. Ponovno so jih tja naselili menda okoli leta 1954 in to zelo uspešno.

Tako smo lovci zadovoljni, da imamo že nekaj let muflone tudi v Sloveniji.

(Se nadaljuje)

Foto P. Adamič

Nekaj misli in pripomb k članku »Kako in kdaj vršimo gojitveni odstrel srnjadi« (Lovec št. 9, 1964)

Bogdan Sežun

(Nadaljevanje in konec)

V članku objavljena »Tabela gojitve in odstrela srnjadi«, katero pa njen avtor dr. Rieck imenuje shematičen sestav prirastka in odstrela za stalež 100 kosov srnjadi pri spolnem razmerju 1:1, nam tudi kaže, da naj od srnjačkov odstrelimo le telesno slabotne (po tabeli 2 od 17) in s trebljenjem močno posežemo v stalež lanščakov (odstrel 6 od 15). V tabeli prikazan prirastek 34 mladičev od 39 srn je pa veliko premajhen, saj ima srna navadno dva mladiča, včasih enega, redko tri — izjemno štiri. Samo enega mladiča ima največkrat mlada srna — torej lanska mladica ali pa nad 7 ali 8 let stara srna.

To dejstvo se premalo upošteva in zato so mnega lovcev o prirastku pri srnjadi napačna — ta se namreč podcenjuje.

Pri računanju prirastka pridemo do najzanesljivejših števil, če računamo tega od številčnega staleža ženske srnjadi 1. aprila, ko uvr-

ščamo lanske srnice med mladice — torej upoštevamo kot osnovo vso žensko srnjad v lovišču, če vemo, koliko jo je. V loviščih, kjer srnjad ni čez mero ogrožena po košnji, od lisic, lovečih psov in podobno, je prirastek najmanj 100 %. Precej točne številke o prirastku v preteklih sedmih letih v lovišču LD — Vič lahko navedem kot primer:

Leto	Prirastek, računani v % od spomladan. staleža ženske srnjadi
1958	98
1959	112
1960	124
1961	117
1962	104
1963	96
1964	128

Lovišče ima 300 m nadmorske višine, je precej dobro nadzorovano, srnjad utrpi nekaj izgub od lovečih psov, izgube ob košnji so majhne, spolno razmerje je približno 1:1,5, gostota te divjadi na 100 ha je v letnem življenjskem prostoru 5—6 kosov, v zimovališčih pa kakih 15 živali — ker se srnjad koncentrira v predelih z boljším kritjem, ki pa so majhni. V loviščih s 300—500 m nadmorske višine lahko računamo z 80—90 % prirastkom, nad 500 m pa vsaj s 70 %.

Predpostavljam, da so lovišča vsaj kolikor toliko nadzorovana, tako da ne morejo v njih gospodariti loveči psi, kar se žal večkrat do-

gaja. Ti so namreč sovražniki srnjadi št. 1. Številčni stalež srnjadi ugotavljati tako, da dobimo vsaj približno stvarne številke, večkrat ni lahko. Odvisno je to predvsem od konfiguracije terena, preglednosti posameznih predelov lovišča in od znanja lovcev. Najbolj primeren čas za to je marec (in prva polovica aprila, ko ima divjad še malo kritja in se veliko pase. Lovišče je treba razdeliti na predele, ki jih ločijo ceste, reke, železniške proge, tudi naselja in podobno. Za ugotavljanje staleža v teh predelih določimo 2 ali 3 člane, ki posamezne predele najboljše poznajo. Ti naj vsak zase istočasno na zalazu pregledajo določen predel lovišča in naj zabeležijo število opažene srnjadi, po možnosti tudi po spolu in sestavu tropičev. Zvečer istega dne naj na podlagi zapisov in karte lovišča ugotove, koliko kosov srnjadi je posameznik videl, kje in ob kateri uri. Če to ponovimo v teh mesecih trikrat ali štirikrat ter primerjamo in morebiti še korigiramo posamezne ugotovitve, lahko pridemo do precej stvarnih števil o višini staleža, pa tudi o strukturi glede na spolno razmerje. Sicer pa lahko izračunamo precej stvarni stalež srnjadi le iz številčnega odstrela zadnjih let. Ta nam namreč pove, da pri javljanju staleža v loviščih lovskih družin pretiravamo najmanj za 30 %, če ne za 50 %. Zdi se mi namreč, da pri nas ni opaziti kakega porasta staleža srnjadi, če ta ni celo manjši kot pred šestimi ali osmimi leti.

Če zima preide nenadno brez prehoda v pomlad in pride divjad s skope suhe hrane na obilno svežo zeleno pašo, je pogosto posledica te hitre spremembe driska. Tega ne opazimo le pri srnjadi, ampak tudi pri jelenjadi in gamsih. Celo medvedje driskave iztrebke sem v takih pomladih večkrat videl. Divjad je v takem primeru po zadnjici in stegnih zelenkasto umazana. To pa traja le nekaj dni, dokler se prebavila ne prilagode sveži hrani. Po izredno dolgi in hudi zimi (npr. 1962/63) pa je vsa srnjad, kjer v zimskem času ni krmljena ali pa prehrambeni pogoji niso zadovoljivi, do skrajnosti izčrpana — kost in koža. Taki srnjadi je hitra sprememba hrane lahko usodna in pomlad terja več žrtev kakor sama zima. Če bi v taki pomladi hoteli odstreliti še vse, kar je onečejeno (»ošišano«), bi v lovišču malo ostalo!

Drugi so pa vzroki, če je srnjad onečejena v pozni jeseni proti koncu novembra in decembra. V tem času namreč povzročajo pri srnjadi driskavost zajedavci v prebavilih, najbolj pogosto zviti rdečkasti želodčni črv (haemonchus contortus) v siriščniku. Lansko jesen smo na primer odstrelili na Viču 6 kosov tako okužene srnjadi. Zajedavca lahko ugotovimo, ker je značilen in dovolj velik (do 3 cm). Siriščnik prerežemo ter vsebino — posebno med gubami — izperemo v prozorno, z vodo napolnjeno posodo. Ko se vse-

bina usede, opazimo v vodi kot debelo nit zvite prozorne črve, ki imajo vzdolž telesa spiralasto rdečo nitko, to je s krvjo gostitelja napolnjeno črevo.

Razlika med drisko, ki jo povzroča nekaj dni sprememba hrane po normalni zimi in ono, ki jo povzročajo paraziti, se odraža tudi v obnašanju divjadi. Zaradi spremembe hrane je driskava srnjad navadno normalno čuječa in živahna ter hlastno ješča. Pase se skoraj ves dan kot zdrava srnjad. Zaradi močne invazije parazitov driskava srnjad pa je apatična, postaja s povešeno glavo ob mejah in robovih gozda in se malo kaže. Če je tako lovec spregledal in je preživela zimo, jo pobere zgodnja pomlad. Največ je žrtev med mladiči in brejimimi srnami; prvi še niso odporni, druge pa izčrpavata prav v tem času navadno dva, hitro rastoča zarodka.

Pri srnjadi, ki je okužena z imenovanim črvom ali drugimi zajedavci prebavil, ki pa navadno niso tako pogosti ali z velikim metljajem, sem opazil tudi razliko v barvi zimske dlake, ki je medla, vleče na rumenkasto, zlasti na robu okenca in na trebuhu. Divjad dela vtis, kakor bi bila slabo prebarvana ali depigmentirana (obledela zaradi pomanjkanja barvila). Ta razlika je najbolj vidna novembra ali decembra, ko je barva zimske dlake še intenzivna. Z nastopajočim hujšim mrazom se povečuje množina zraka v starajočih se celicah dlake in njena barva postaja medlejša. Proti koncu zime pa se vršički dolge zimske dlake že lomijo in odpadajo, kar se zdi, kakor da srnjad zopet menja barvo. Zato barva zimske dlake za presojo bolne ali zdrave živali največ koristi novembra ali decembra. Ko decembra — januarja sneg pobeli naša lovišča, je zalaz na srnjad malokdaj uspešen, izbor pri odstrelu pa težak. Divjad namreč skoraj v vseh loviščih menja življenjski prostor. Na zasneženih travnikih, senožetih in jasih, kjer je pred snegom prebila ves kratek zimski dan ali pa kamor je izstopala, nima kaj iskati. Zadržuje se na poraslih posekah, ob mejah in v gozdu s podrastjo. Združi se v večje tropiče, veliko je na nogah pri iskanju hrane, stopica med grmovjem sem in tja ter daje lovcu malo priložnosti za oceno in izbor, še manj pa za zanesljiv strel, ki ga večkrat ovirajo tudi veje ali vejice med puško in ciljem. Za prežvekovanje rabi malo časa, ker je tudi hrane malo. Veliko oči na beli pokrajini pa vse ugleda, medtem ko lovec največkrat le našopirjena okenca in še to le, če je sneg mehak in ne previsok, da je zalaz sploh mogoč. Če sneg pomrzne, te divjad sliši na kilometer in odskoči, preden jo zagledaš. Kadar je oblačno, navadno divjad, stoječo med grmovjem ali v gozdu zavoljo izvrstne varovalne barve, če je ne izda belo okenca, prepozno ugledaš. Če pa je sončen dan, imaš nekaj upanja na uspeh le, ako zalezuješ s son-

Foto
ing. I. Kalan

cem v hrbet. Našel bi lahko še veliko primerov iz prakse, ki vsi kažejo, da so zalaz, ocenitev in odstrel srnjadi pozimi v snegu navadno neuspešni.

Divjad naj ima pozimi, ko živi v borbi za obstanek, mir — vsaj od lovca. Tega naj pozna v tem času le kot nekaj, »časar se ni bati«. In ko zginje divjadi z obzorja, naj ta najde »pogrnjeno mizo« — polno krmišče. Zakaj tudi srnjad je zmožna asociirati (povezovati) in se spominjati doživetega. Njena reakcija na trenutno situacijo namreč ni le instinktivna, nagnonska, ampak tudi posledica izkušenj in spomina na doživeto. Zato je važno, da ima divjad v predelih, ki si jih je izbrala za prezimovanje, mir! Ti predeli so tako izbrani, da nudijo divjadi zavetje pred vetrovi, kritje pred snegom in vsaj

nekaj hrane in sonca. Če bomo lazili za njo in vršili »gojitveni odstrel«, se bo divjad teh krajev jela kmalu izogibati. Preselila se bo v predele, ki za prezimovanje niso ugodni in bo utrpela še večje izgube. Sploh je srnjad v snegu za vznemirjenje zelo občutljiva, ker čuti, da jo sneg na begu ovira. V hribovitih ali gorskih loviščih pa je vsako vznemirjenje ob količkah visokem snegu lahko zanjo usodno. Na begu lahko zaide v zamete ali strme jarke, iz katerih pogosto ni rešitve. Da terja vsaka zima več žrtev med srnami kot srnjaki, je razumljivo. Srnjak se prebija skozi zimo navadno sam ali kvečjemu v družbi srne mladice ali starejše srne, ki v tistem letu ni imela mladičev ali jih je zgubila. Srna je navadno breja; poleg tega pa jo pri že tako skopi hrani zajedata največkrat še dva

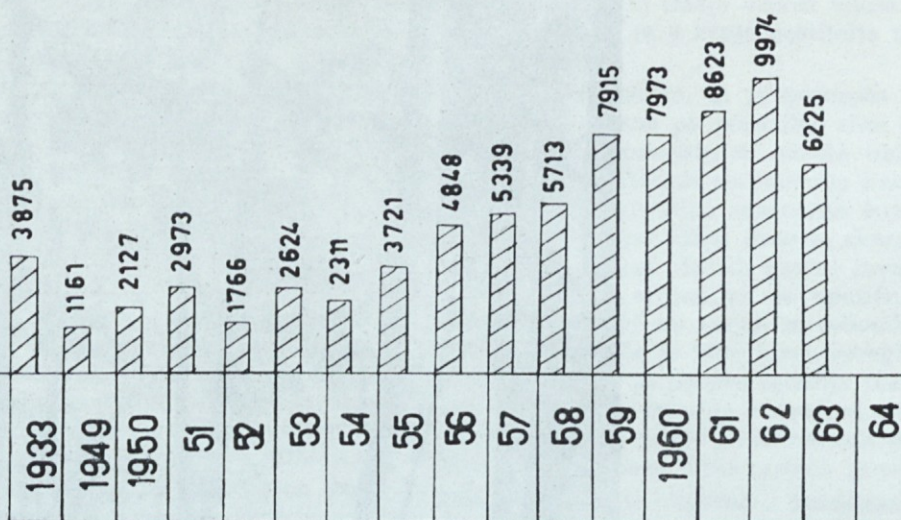
15000

Odstrel srnjadi v družinskih loviščih Slovenije
(Iz statistike LZS)

10000

5000

0

mladiča ter še kaka mladica ali lanščak. Matere narave pa nikar ne precenjajmo, ker je ostala izvirna skoraj edinole še v periodičnem ciklusu hudih zim. Te pa ne regulirajo spolnega razmerja, ampak zgolj zmanjšujejo stalež — prepuščen sam sebi in materi naravi, četudi ni prevelik.

K avtorjevemu »Letnemu planu odstrela srnjadi v gričevnatem gozdnatem lovišču srednje bonitete, kjer je za srnjad primernih 3000 ha«, pripominjam k posameznim točkam tole:

K 2. Lanske mladice so bile lansko leto oplemenjene in bodo letos kot mlade srne povrgle. Ostalih 66 srn bi imelo vsaj 90—100 mladičev. K 3. Mladiči so srnjački in srnice — enoletna srnjad so lanščaki in mladice. Težo številčnega odstrela naj nosijo srnice. S takim odstrelom z najmanj škode reguliramo spolno razmerje; pri srnjakih pa trebim med lanščaki, ko že kažejo, kaj bo iz njih.

K 4. Prvesnica — srna ob prvem porodu — ima velikokrat samo enega mladiča, ki pa je po mojih opazovanjih, ker je edinec, navadno močan. Z rigoroznim nasvetom, da naj se ji ta odstrel, se zavoljo navedenega ne strinjам. Poleg tega pa na splošno niso poznani kaki značilni znaki, po katerih bi zanesljivo ločili dve in triletno srne.

b) Oktobra ali najkasneje konec novembra nima noben srnjaček 4 cm dolgih, dobro vidnih rožičkov na glavi.

c) Nasvet, odstriliti vse srne brez mladičev, razen lanskih mladic, je preveč splošen. Če ostane srna eno leto »prazna«, bo zato verjetno imela drugo leto močne mladiče, če je sicer močna in ne prestara. Lanske mladice so letošnje »prvesnice«.

č) K pravilu za odstrel odraslih srnjakov — torej triletnih in starejših — bi najprej pojasnil

tole: V jeseni se najprej prebarva mlajša srnjad do okoli štirih let starosti, nato srnjad srednjih let do okoli sedmih let in končno nad sedem let stara srnjad. Vse to se izvrši v enem mesecu, od nekako druge polovice septembra dalje. Kar je konec oktobra slabo prebarvano, naj se odstrel, ne glede na spol in starost. Srnjaki pa zgube rogovje z ozirom na starost časovno ravno obratno. Najprej stari srnjaki, lahko že v prvi polovici oktobra, večina pa v novembru — izjemoma še kak trileten v začetku decembra (lanščaki v decembru).

Življenje srnjadi je polno nerednosti, zato ne more biti zguba rogovja merilo za odstrel, ker premalo vemo, od česa je ta odvisna. Srnjačje rogovje je v jeseni zgolj mrtva kost, zato zguba tudi ni merilo za telesno stanje srnjaka (zdrav ali bolan).

Srnjad je otrok okolja, njen zunanji izgled (fenolip) je odvisen od bonitete življenjskega prostora, temu ustreznega in znosnega številčnega staleža, izbire pri odstrelu, ki naj regulira pravilno spolno razmerje (vsaj 1 : 1,5—2) in strukturo starosti staleža tudi pri srnjakih ter od vedno bolj potrebnega krmljenja pozimi in miru v loviščih.

Torej je zunanji videz staleža v lovišču vedno bolj odvisen od nas lovcev-upravljalcev, znanja in gojitve — a ne s puško — ampak z denarjem iz družinske blagajne in vedno manj od matere narave. Zdi se mi, da bo kmalu potrebno in umestno spremeniti pomen rdečih in zelenih »pik« na pregledih srnjačjih trofej, ker bo »dober« gospodar tisti, ki bo imel čim manj zelenih pik za toliko premlevani »gojitveni odstrel«.

Popravek: V prvem delu članka, stran 357, 4. odstavek, je pravilno — Biegerju — ne pa Bregerju.

Reševanje in vzreja fazanjih legel

V sončno julijsko popoldne je iz velike kartonske gajbe zletelo štirinajst mladih fazanov na polja ob Savi — lovišče LD Radeče. Dva meseca stari fazančki, ki so jih izvalile kockle v mali fazaneriji lovske družine, so pogumno in zanesljivo leteli nad poljem in si prosto izbirali svoje novo, pravo domovanje. Njihov rednik Jože Ržek, starešina radeške lovske družine ter njegov sinko Igor, ki očetu pomaga pri vzreji kebkov, sta ob skupinici gledalcev fanzančkom zaželela srečno pot. Prav s teh polj, kamor so se sedaj spustili, so iz prekošenih gnezd prišla prva jajca v valilnico.

Lani so radeški lovci valilnico, ki dela že tretje leto, prenesli iz nekoliko odročnega kraja skoraj v sredino mesta. Postavili so jo na breg Sopote ob izlivu v Savo na senčnat vrt v neposredni bližini stanovanja starešine Ržka. Ta se je ob pomoči članov upravnega odbora ves posvetil vzreji fazančkov. Njihovo požrtvovalno delo, za katero je mimo prave lovske ljubezni treba tudi dokajšnja mera znanja, izkušenj in potrpežljivosti, je bilo lani bogato poplačano. O tem so govorile tablice z rojstnimi podatki na mrežastih vratih valilnice, ki je bila polna pomladka:

7. junija izvaljenih 17 kebkov; 16. junija izvaljenih 10 kebkov; 21. junija izvaljenih 14 kebkov; 25. junija izvaljenih 10 kebkov; 26. in 27. junija izvaljenih 16 kebkov itd.

Lani so v kritičnem času košnje rešili 120 jajc in jih podložili kokljam. Izvalilo se jih je 91 in po zaslugi skrbne nege 83 zraslo v krepke mladiče. To je uspeh, ki so ga dosegli brez velikih investicij in s preprostimi sredstvi. Pravijo, da tako visokega odstotka vzreje niso zasledili v vsej strokovni literaturi. Po njihovem mnenju je uspeh v tehle činiteljih: široko in hitro reševanje jajc iz uničenih gnezd, pravočasna posaditev kokelj na zbrana jajca ter red, čistoča in strokovna nega izvaljenih kebkov.

K umetni vzreji fazanov so radeške lovce prisilile predvsem posledice sodobnega strojnega kmetovanja, ki so ga uvedla državna posestva in zadruga v njihovem lovišču. Za motornimi kosilnicami in zlasti za kombajni ostaja pravi pokol in pušča poljske perjadi, posebno fazanov. Prva leta so posamezni lovci sami pobirali jajca iz uničenih gnezd in nato iskali koklje, oziroma vzgajali kebkčke pri kmetih. To je bilo boljše kakor nič, vendar je bila to le zasilna in nepopolna rešitev.

Upravni odbor je nato postavil lastno valilnico in obenem izvedel široko akcijo za reševanje fazanjih gnezd. Lovska družina je razpisala nagrade, ki jih izplačuje prinašalcem jajc ali kebkov v valilnico. Ta ukrep je lani zelo uspel in spremenil odnos do poškodovanih fazanjih gnezd celo pri tistih kmetih, ki so bili doslej zelo nerazpoloženi za sodelovanje z lovsko družino. Mimo tega so lani izboljšali tudi sprejemanje jajc, tako da je preteklo čim manj časa od zapustitve jajc po fazankah do podložitve kokljam. Zato je bilo šest kokelj stalno pripravljenih v valilnici. Po izvalitvi pa je — po iz-

kušnjah starešine Ržka — glavna skrivnost uspešne vzreje: v redu, snagi in pravilnem krmljenju. Šestkrat dnevno točno ob istem času dobivajo kebkčki do starosti enega meseca obrok umetne hrane; po tej starosti pa štirikrat dnevno. V valilnici in okrog nje vlada vzorna čistoča, mimo rednega čiščenja pa enkrat tedensko menjajo pesek na tleh valilnice.

Prvi uspehi pri vzreji so dali požrtvovalnim gojiteljem novega poguma. Voljera postaja ob vedno večjem dotoku jajc že pretesna. Zato razmišljajo o razširitvi in modernizaciji. Vzgojiti nameravajo svoje plemenske fazane ter z njimi in njihovim potomstvom osvežiti in povečati število fazanov v lovišču. Ne mislijo pa zgolj na svoje področje, marveč se dogovarjajo za sodelovanje s sosednjo Lovsko družino Loka, ki ima lovišče na drugem bregu Save, kjer se fazani raje drže zaradi ugodnejših poljskih kultur. Če bi namreč vzrejala fazane le LD Radeče, bi jih v veliki meri gojila za sosedo. Zato se dogovarjajo za sodelovanje, ki naj se razširi tudi na ostale lovske družine bodoče lovske skupnosti na tem področju.

L. P.

Kita tujega perja

Valter Dvoršek

Tudi lani je Herr Nagelfest, ki sem ga predstavil že v februarški številki »Lovca« v Zgodbah iz lovskega turizma, želel upleniti tri srnjake. Kakor predlanskim je bil oblečen, le preko ramen mu je viselo več usnjenih tokov. Ko sva se zapletla v nekoliko temeljitejši lovski pogovor, se je naenkrat spomnil: »Lani sta me vi in Franek imenitno rešila zagate. Med vožnjo proti domu sem premišljal, kaj naj rečem svojim znancem in lovskim tovarišem, da pri vas nisem nič uplenil. Ali mi bodo verjeli, da sem trofejo moral pustiti pri vas na razstavi? Ali bodo zadostovale zgolj fotografije srnjakove trofeje? Med temi morečimi mislimi mi je nekje že blizu avstrijsko-nemške meje jel kruliti želodec in odprl sem nahrbtnik. In glej vraga, iz razne šare sem izmotal lepo srnjakovo trofejo... Torej, ta bo morala reševati mojo lovsko čast! Če je tako, sem sklenil, drugo leto mi je ne bo več treba podtikati. Prišel bom dovolj zgodaj. To ste tiči, podvojniji lovci!«

»Dragi Nagelfest, letos smo vam srnjaka privezali; toda če bosta skupaj s »tropinowtzem« hodila na »jago«, zopet ne bo nič.«

»Ne, ne, za letos sem se poboljšal, nič »tropinowetz«, nič dolgo spat.«

Medtem je že vlekel iz tokov optična pomagala, strelni daljnogled, dva dvogleda, en enogled, raznih povečav od 6-kratne do 60-kratne.

Foto A. Koprivnikar

Optike je bilo za celo trgovino. Posebnosti pa so bile še: jermen za puško, ki ne drsi z ramen, specialen kaliber puške in patrone, vabila vseh vrst in še marsikaj.

Če je tako, sem odločil, bova kar pohitela. Ni bilo še dobre pol ure, ko sta si v Podvojnemu krepko segla v roke Franek in Nagelfest in še isti dan je Anza sprivil gosta do naše lovske kočice pri Hrastu. Začeli smo mu seštevati lovske dni. Z Anzom sta se zmenila, da bosta nekaj dni vsako jutro šla na visoko prežo v hruško pod Greben, popoldan pa na zalaz. Zato je Nagelfest dal Anzu nov dvogled, da bi lahko temeljiteje pregledovala okolico.

Sončni vzhod ju je našel tri dni zapored na visoki preži in že četrto jutro sta čakala. Tokrat je Anza ob prvem svitanju dregnil Nagelfesta: »Tamle ga poglejte!« Le prezgodaj je bilo, da bi ga ocenila. Vrtela sta vsak svoj dvogled, dokler ni kazalo, da bosta svit in gošča vzela srnjaka. Zato je Anza brž potegnil Nagelfesta z drevesa, da bi srnjaka obšla in ga prestregla pod vrhom, ko bo vstopal v hosto. Veter je bil ugoden.

Ko sta vsa zasopla lezla proti robu travnika, se je srnjak nameril naravnost proti njima. Z rokama je Anza pokazal Nagelfestu, da naj strelja. Nagelfest je pokleknil, skrbno pomeril, sprožil in srnjak se je zrušil v ognju. Anza je odlomil smrekov vršiček, ga pomočil v srnjakovo kri in ga na klobuku ponudil gostu: »Lovski blagor!« Nagelfest si je ves srečen zataknil vršiček za klobuk in počasi se mu je jelo smejeti in smejal se mu je vse naslednje dni, čeprav je bilo rogovje poprečno. Že navsezgodaj sta bila pri lovski koči in za malico sta imela srnjakova jetra, ki sta jih zalila z jabolčnikom.

Anza se je moral sedaj ogledati za drugim srnjakom. Vedel je za primerne pod Kislim vrhom, vendar je veter, ki je vlekel čez vrh na vse strani, vedno izdal čakajoče. Zato je Anza zgradil na visoki tepki sredi travnatega jezika prežo.

Tri dni sta pustila prežo na tepki pri miru in se potepala po revirju, opazovala in zalezovala.

Četrty dan pa sta že v zgodnjih popoldanskih urah čakala na preži.

Vražje visoko je Anza postavil sedišče na tepki in Nagelfestu se je kar nekoliko vrtelo na majavih klinih. Od negibnega sedenja so ju začele okroglice na sedežu zbdati v zadnjo plat, ko je končno le zašlo sonce. Počasi je nastopal pravi čas, ko mora tudi srnjak na pašo. Zaverovano sta zrla v rob, kjer se je travnik spajal z gozdom. Kaj hitro in neslišno se je razmaknilo vejevje in srnjak je stal pred njima.

Preden pa je Nagelfest dobil srnjaka v križ, se je srnjak na mestu sunkovito obrnil in v dolgih skokih pognal na sredo travnika. Na dobrih 30 metrov pred njima se je ustavil, dvignil glavo in napete nosnice so mu drhte, niso pa zaznale nič sumljivega.

Nagelfest je le nekoliko povetil cev puške, da je dobil srnjaka v daljnogled, pomaknil križ na pleče in ko si je srnjak hotel odtrgati grižljaj, ga je smrtonosno zadelo.

Tako je Anza že drugič ponudil gostu smrekov vršiček. To uplenitev je bilo treba proslaviti in z Nagelfestom sta se že v trdi temi spustila v dolino. Kje sta proslavljala uplenitev, ni znano, le drugo jutro sta lezla proti koči s popolnoma druge strani. Na vrsti je bil tretji srnjak.

Skovikov Fric, ki je imel že blizu osem križev na hrbtu in je že zdavnaj užival zaslužen pokoj, je kmalu po drugem srnjaku pridrsal v lovsko kočo, okrog katere je vsak mesec po nekaj dni ogledoval divjad in se grel na toplem soncu.

Kadar je bil dobre volje, pa je prav rad povedal kakšno še iz avstroogrskih časov. Kljub njegovi precej skrhani nemščini sta se z Nagelfestom kar dobro razumela in zabavala.

Anza je takrat pritisnilo kmečko delo in tako je Skovik prišel kot naročen, saj je Nagelfest želel še tretjega srnjaka. No, tega ne bo težko dobiti, je menil Skovik. Na Landeške razvaline bova šla, tam imam privezanega. Pa saj tako daleč ne bo treba. Skovik je strastno rad kvartal in tako je v Nagelfestu našel hvaležnega partnerja. Ure in ure sta prekvartala v lovišču in lovska kočica ju je videla le še ponoči. Bilo je že menda več sto »durakov«, srnjak pa še ni padel. Saj je bilo Skoviku veliko več do dobrega kvartopirskega partnerja kakor za srnjaka.

Pa se je Nagelfest le oglasil: »Ti, Skovik, petdeset let si lovec, praviš, da poznaš vsakega ptiča tu okoli, pa vedno opazujeva le prazne poseke, robove in travnike. Kje je tisti tvoj privezani?«

To je lovsko občutljivega Skovika užalilo. »Še danes ga boš videl,« je vztrojil, »le če ga boš zadel. Staviva! In to da bo srnjak prišel z desne!«

»Kaj pa, če pride z leve, ali pa sploh ne pride?« je vprašal namršeni Nagelfest.

»Takoaj greva! Anza, daj nekaj tropinovca in karte.« Tako sta odšla kar v opoldanski vročini. Po dveh vročih in molčečih urah sta se utaborila v senci Landeških razvalin. Skovik je seveda privlekel na dan karte in zopet je bilo vzpostavljeno prejšnje tovariško vzdušje. Metala sta karte in praznila zelenko, dokler se ni začelo mračiti in njima se je že krepko meglilo.

Spomin na stavo je Skovika vzpodbodel, da je vzel dvogled in pogledal čez skalo. Dvogled mu je pokazal lepega srnjaka. »Hitro, srnjak je na desni strani,« je zabrundal Nagelfestu. »Pa danes ga ne boš,« je ukazal Skovik, »ker, ker sva se ga malo nabrala. Sicer si pa stavo zgubil, srnjak je prišel z desne.«

Preden pa je Nagelfest dobil srnjaka v dvogledu, se je ta pomaknil na sredo travnika in prepir desna-leva je bil zopet tu. Nagelfest je zato menil, da je srnjak lahko prišel iz obeh strani. Srnjak pa ni bil gluhi in kot na kljub Skoviku je zginil po sredi travnika v hosto.

Desna ali leva je bil predmet razprave vse do kočice, dokler ni Skovik poskusil zaključiti: »Vseeno odkod, ti ga nisi bil sposoben streljati!«

Pa je vzrojil Nagelfest: »Le zakaj sva prav danes in samo danes vzela s seboj, tropinowetz!«

Šele globoko spanje je pomirilo duhove in naslednjih pet dni sta jalovo čakala pri Landeških razvalinah.

Sedmi dan je srnjak prav previdno izstopil, a predaleč. Ker le ni hotel bliže in Nagelfest ne streljati, je Skovik odločil, da se pomakneta do naslednje vzpetine, kjer je pod puško podložil nahrbtnik, gosta pa s solidno lovsko prakso umiril. Takoj po streli se je srnjak čudno zgrbil in se v diru zgubil čez rob. »Ta ne bo šel daleč,« je napovedal Skovik in res sta ga našla koj za robom. Tokrat je bilo tudi nesporno dokazano, da je srnjak prišel z desne in da Skovik nekaj ve ter je stavo tudi dobil.

Nagelfest, ki ni hotel biti malenkosten, je sam ocenil trofeje na 300 točk, kakor Franek in jih tako tudi plačal.

Takih lovcev, kakor so podvojneški, jih pa ni...

Po lovu v lovišču LD Rakitna — 1964 Foto H. Vadnov

Starec izpod Kogla

Feliks Borovnik

Tovariši lovci, vi možakarji v zelenem, ki občutite kakor jaz, veste, koliko užitka nudi lov na velikega petelina. Sam lov je v bistvu vedno enak, vendar pa vsak uspel ali neuspeh prinaša novo doživetje. Ni samo trofeja tista, ki nas stalno veže na nekaj lepega — enkratnega. S tako trofejo so povezane ure čakanja in upanja, ali bo — ali ne bo. Tudi midva, dragi Jože, sva se tiste pomladne noči izpraševala: Ali bo še na tistem mestu kakor včeraj, ko sva ga zasliševala med bukvami, poraslimi z mahom? Noben od naju ni tega glasno spregovoril in hodila sva molče med vinogradi proti temnemu Pohorju. Tvoja desna roka, kakor so rekali ljudje meni, sem še novinec v tem lovu. Tudi letos bi ti zagotovo krenil, morda po isti poti, na Pohorje. In ravno ljubezen do narave ti je pretrgala nit življenja. Kaj te je tistega leta gnalo v jesenski oblačni večer na Pohorje? Za druge si bil nerazumljiv, nam vsem, ki smo te poznali, si bil nenadomestljiv. In tak si tudi odšel. Ne, nisi odšel! Ko zažive lovišča, zaživiš tudi ti, nasmejan in veder kakor nebo po nevihti in tedaj si med nami.

Narava, prav ta narava, ki si jo tako ljubil, ti je ugasnila življenje. Usoda je bila pač takšna. Toda ne vem, če te je ravno usoda pripeljala pod tisto hojo, ki jo je med bliskom na dvoje preklala strela. Za tabo šume smrekovi gozdovi in v tvoj spomin odmevajo jeseni lovski rogovi.

Foto M. M.

Danes pričajo tvoje trofeje v prijetni hišici med vinogradi, da je tu gospodaril razumen, naravo ljubeč gospodar — lovec.

Tisti večer, ko si se odločil, da greš ponj, je bil zopet pomladni večer. Dolgo časa si ga pasel, starino izpod Kogla. Ko pa si spoznal, da ti ga lahko kdo izmakne, si se odločil, čeprav si ga ljubosumno čuval, kakor da bo živel s teboj do konca.

Zgodaj zjutraj sva krenila od doma, lahko bi rekel pozno zvečer. Ura je bila namreč nekaj čez polnoč. Pot med vinogradi sva prehodila molče. Pri grapi, kjer se začneja kostonjevi gozdi, sva postala. Jože je vzel iz nahrbtnika steklenico in mi ponudil žganja. »Malo potegni, noči so še hladne.« Tudi sam je na to nagnil zelenko. Steza je počasi prehajala v klanec nad globoko grapo, iz katere je prihajal šum hudournika in prijeten hlad od mokrih skal v strugi. Prvi razcveteli grmi vresja so se v mesečini zamolklordeče svetili in širili skrivnostni vonj, da sem se komaj premagal, da nisem natrgal šopek za klobuk. Pod nama v grapi je šumel slap hudournika, ki je nekdanj poganjal žago. Ob žagi obstaneva in kakor na povelje oba hkrati sedeva. Čuden je bil blesk vode, ki je šumela čez vodno kolo, vse z mahom poraslo, nekdanja mojstrovina naših dedov.

Jože vzame iz žepa zavitek cigaret in z užitek potegne vase dim. »Poglej, ko sem bil v tvojih letih, so bile tod grmade hlodov. Vsi, ki smo takrat hodili na petelina, smo tukaj nočili. Minilo je...« Čez čas pogleda na uro: »Zgodaj je še in lahko greva čez Frato; boljša je pot in prideva naravnost pod sam Kogel.« Oprtava si nahrbtnike in molče kreneva. Pot se v velikih zavojih vzpenja v strmino. Okrog naju narahlo pošumeva smrekov gozd. Na enem od ovinkov obstaneva in se zagledava v dravsko dolino in mežikajoče luči Maribora. Kako daleč so ti šumeči gozdovi od civilizacije in njenega hrušča!

Zopet stopiva v klanec in strmina je tolika, da snamem klobuk in si otrem znojno čelo. Še malo in pred nama se odpre veličastna Frata. V njenem desnem kotu stoji pokrita lovska preža. Mesec se je že močno nagnil na svoji poti. Kakor da je Jože uganil moje misli, reče: »Ni več rano, ne obotavljava se; še malo pa bova pri Koglu.« Kakor senci se pomikava po še na pol suhi travi preko Frate. Globoko v dolini iz Ruš prodira do naju slepeča svetloba karbidnih peči. Za dolino se novi dan še ni pričel. Kozjanski gozdovi so v mesečini modrikasti in daleč na severu se motno blešče beli vrhovi Svinje. Zopet utoneva v gozdu. Globoko pod nama zamolklo buči drugi hudournik in v neki grapi se zadira sova, ki ji druga odgovarja. Ko se vzpeneva nad lep gozdlič duglazij, pričneva hoditi bolj oprezno. Okrog naju tihotno stoje debele bukve, osamljene hoje, vmes stoletni macesni, porasli z dolgimi bradami mahu. Pod nama je kotlina, imenovana Jama. Nad njo se vzpenja Kogel. Njegova vzhodna stran je položna, druga pa prepadasto pada čez Gamsovo peč. Kdajkoli namreč greš po poti pod pečjo, te prav gotovo z nje obrlizga gams. Ta čudno divja okolica je že od nekdanj priljubljeno rastišče petelinov. Prva leta po vojni so kar zginili, a so se kasneje tu in tudi drugje zopet pojavili. Po naključju je takrat Jože odkril tega, kateremu je namenjena najina pot. Leto za tem so ga našli tudi drugi lovci. Toda starini vsa naskakovanja niso mogla do živega. Zato je Jože sklenil, da gre ponj. Nekje na sredi Kogla sva se previdno ustavila, si podložila nahrbtnike in se prepustila čakanju. Kot večnost so se vlekli minute, gozd pa je molčal. Hladna sapa je zavela nizdol, da me je zmrazilo. S težavo se premagujem, da ne prižgem cigarete. Pričnem prisluškovati, da bi zaslišal glas, ki je podoben zvokom kapljajoče vode na kamnita tla. Toda sama tihota. In sam ne vem, kdaj sem zadremal.

Zbudil me je rahel sunek Jožetove roke, ki ni opazil, da sem dremal. »Ali ga slišiš?« Napenjam ušesa, toda razen šumenja lastne krvi, ne slišim ničesar. Počasi se umirim. Hladen jutranjik mi ohladi razgreto telo. Tedaj tudi sam zaslišim prav rahel tle-eek-eek. Glas prihaja iznad naju in tudi že utihne. Skrivoma pogledam na uro — šele nekaj minut čez tretjo. Po gozdu zavladava moreča tišina in znova se pojavi v glavi šumenje. Na mah pa to preneha in prav razločno zaslišim klepanje. Ko pa bi moral tlesk preiti v kluk, petelin utihne. Mine že skoraj četrt ure, a starec samo kleplje. Zazdi se mi, kakor da bi poslušal kosca, ki najprej dobro skleplje koso, preden gre na košnjo. Končno tudi klepanje preneha. Zopet čakava, da se bo znova oglasil. V gozd se prikrade čuden somrak. Mesec se je skrivil za gozdove, zore pa še ni, tako da se nebo kar mračni. Redke zvezde se jasno odražajo na temni modrini. Nebo na vzhodu se rahlo rumeno rdečkasto

obarva. Spreleti me misel, da sta bila pot in čakanje zastoj.

Iz misli me vzdrami rahlo klepanje, ki postaja živahnješe, preide v trljanje in kluk, ki mu sledi težko pričakovano brušenje. Kakor na povelje oba vstaneva in se pričneva z majhnimi koraki pomikati navkreber. V mraku iščeva stopinje na kamnih in na mestih brez listja. En sam neroden ali nepremišljen korak bi lahko izjalovil ves trud. Za debelimi bukvami na majhni ravnici v strmini obstaneva. Ozrem se proti vzhodu. Nebo že dobiva svetlorumeno barvo, na vrhnjem robu rdečo. Čez dvajset minut bo štiri! Pod nama se pričinja plašljivo oglašati taščica, na nasprotnem bregu pa se sova poslavlja od noči. Petelin kakor da je zmrznil! V gozdu že postaja svetlo, pričinja se daniti. Tišino zmoti ropot perutnic, a ne vidi-va ničesar. Veendarle zopet zakleplje pa takoj utihne. Vprašujoče pogledam Jožeta. Ta stoji kakor kip in ne trene. Vse bolj se dani. Razločno že vidim najbolj oddaljena drevesa. Na vzhodu žari. Že sem domala prepričan, da je zaman, ko zaslišim kluk in brušenje. Klepanje sem moral preslišati. Jože me potegne za rokav in že sva za dva koraka više. Tedaj zapoje nekaj kitic, kar nama pomaga navkreber proti vzhodu. Pomislim, kje bi mogel biti petelin in spomnim se planjice pod samim vrhom Kogla. Toda zopet vse tiho. Oddahnem si, ko znova zaslišim klepanje. Na moje razočaranje pa petelin ostro odtraga. Pa se starec zopet oglasi s klukom in brušenjem in midva po strmini naprej. Na planjici napenjava oči, toda na nobenem drevesu ne opaziva kaj petelinu podobnega. Odreši naju sam, ko zopet zakleplje. Skoraj hkrati ga opaziva na stari trhli bukvi, ki leži podrti čez kotanjo. Za strel je še vedno predaleč. Čakava, da znova zabrusi, ko stegnjen stoji na deblu. Zbojim se, da ne bi odletel. Ne! Zopet razpne črno pahljačo, povesi

peruti ter zakleplje s stegnjenim vratom in kitico konča z divjim brušenjem. Izkoristiva trenutek in obstojiva za deblom macesna. Ne upam si pogledati petelina, da bi me ne opazil.

Prvi sončni žarki prešinejo vrh Kogla. Znova zapoje petelin, kakor da bi naju hotel odrešiti. Prišla sva mu že na streljaj. Zdaj je pa tudi petelinu zadosti. V hipu umolkne. Na srečo stojiva midva že v zaklonu. Petelin se sumljivo ozre okrog sebe. Ko ničesar ne opazi, se pomiri. V tem trenutku pa jaz opazim, da na najbližjem drevesu čepi siva živalca s svetlo liso pod vratom. Jože še ni opazil kune, ki zalezuje pevca kakor midva. Sončni žarki vzdramijo petelina. Še nekaj korakov se primakneva, da bi ga lahko že s kamnom. Pa tudi kuna se približuje in gleda samo petelina, da naju ne opazi. Pogledam Jožeta, kaj še čaka, saj nama bo kuna vse pokvarila. Ko se petelin zopet oglasi, midva mirujeva, kuna pa zalezuje. Še kakih pet metrov jo deli od plena, ko petelin umolkne. Jože stoji kakor kip in drži puško na strel. Sonce je že pogledalo izza obzorja in petelin, kakor da bi se mu mudilo, zopet zapoje. Tedaj odjekne strel in za njim drugi, da se poka zlijeta v grmeč odmev. Pogledam na petelina. Ta mirno stoji na deblu, nekaj korakov vstran pa se v smrtnih krčih premetava kuna. Toda tudi petelin omaga, glava mu klone in z zamolklim šumom zdrzne na tla. Z razpetimi perutmi obleži na tleh. V očeh mu ugaša prebujajoči se dan... Ko Jožetu ponudim jelov vršiček, opazim v njegovih očeh solze. Ni zataknil vršička za klobuk, marveč ga je spoštljivo položil na mrtvega pevca. Potem je globoko iz prsi skoraj zašepetal: »Samo ti razumeš, zakaj sem ga ustrelil.« Le roko sem mu nemo stisnil, ker sem spoznal, da je z njegovim plenom odšel tudi del njega samega v večna lovišča...

Škofjeloško hribovje

Foto P. Adamič

Foto B. Krže

Pomlad — prve preizkušnje psov ptičarjev

Pred vrati so pomladanske vzrejne preizkušnje psov ptičarjev. Te preizkušnje so zelo važne za rejce, bodoče lastnike, kinološke referente in strokovnjake. Šolanje psa do pomladanske preizkušnje še ne zabriše nekaterih pomanjkljivosti, pokažejo se pa prirojene, podedovane lastnosti posameznega psa.

Delo vodnikov je sorazmerno težko in odgovorno, da pravilno spoznajo in izluščijo prirojene lastnosti. Upoštevati je pri tem treba vremenske razmere, ki se spomladi lahko menjajo vsako uro. Vegetacija, način obdelave polja, neizkuššenost vodnika — začetnika in tudi mladost psa so faktorji, ki jih mora sodnik pri svoji končni oceni upoštevati. Ni pa rečeno, da sodnik ni zmotljiv in zato sta na preizkušnji vedno dva, ki skupno podajata oceno za vsakega psa.

Nadaljnjih nekaj navodil ni namenjenih sodnikom in rutiniranim vodnikom, temveč vodnikom začetnikom, ki naj bi jih bilo vsako leto več. Vsak začetek je težak, toda delo z mladim psom je še težje, ker sta skupaj kar dva začetnika — pes in vodnik. Napačno je mišljenje, da naj pride pes na pomladansko preizkušnjo brez predhodne vaje. Tak psiček še sploh ne bo vedel, zakaj živi, ne bo se zanimal za divjad, temveč za od vetra nošen papir ali metulja. Takega popolnega začetnika je težko oceniti in je ocena lahko tudi napačna. Napačna pa je tudi druga skrajnost, da ga pustimo preganjati divjad, da dirja po polju brez pravega smotra in samo gleda, kje

se bo pojavil kak zajec, da se bo zapodil za njim. Umerjenost je na mestu.

Psa vodimo v lovišče spomladi, ko se jerebice drže v kaki že višji kulturi (detelja, ozimina). Vodimo ga proti vetru, da lahko uporabi svoj nos in pokaže svojo vrednost. Išče naj v širino in ne v daljino. Vodnik je tisti, ki psa usmerja levo in desno v njive, kjer je kultura in v osnovni smeri proti vetru. S tem ne pomaga vodnik le psu, temveč olajša delo celotne preizkušnje, ker le tako pes lahko pokaže, kar je za preizkušnjo potrebno.

Pri poljskem delu se ocenjuje nos, pravilneje občutljivost nosu za dah divjadi. Tukaj lahko vodnik samo pomaga, če upošteva gornje navodilo. Če pride pes do stoje — kar se tudi oceni — ga je treba umiriti z mirnim prigovarjanjem. Ne oceni se, če pes iz stoje skoči med jerebice ali jih celo goni. Pes je pač še mlad, ki ga šolanje še čaka. Tudi zajca lahko požene. Sodniki vstavijo zgolj pripombo, kako je gonil: sledoglasno, vidoglasno ali tiho.

Važno je delo na sledu zdrave divjadi, to je na sledu zajca, ki ga pes ni videl. Ni važna le daljava sledenja, temveč način, veselje do sledenja in doslednost izdelave morebitne kljuke ipd. To moramo vaditi, ker bo mlad pes sam po sebi nekaj nakazal na svežem sledu, bo mogoče šel deset korakov tudi po sledu — toda brez pravega zanimanja. Delo po sledu zdrave divjadi je že nekakšno merilo za poznejše delo po sledu ranjene divjadi, kar v praksi želimo.

Izrazito streloplahi psi niso za vzgojo in se od preizkušnje izločijo. Tudi nervozni psi niso zaželeni in se take napake vnesejo v končno razpredelnico preizkušnje.

Vež med vodniki in sodniki je vodja preizkušnje. Nanj se naj obračajo vodniki in korona, ne pa, da sprašujejo sodnike in jih s tem motijo. Korona in vodniki morajo vedeti, da se na pomladanski vzrejni preizkušnji ne ocenjujejo desrurne večšine, temveč zgolj zasnove; naj jih torej to pri lastnem ocenjevanju ne zapelje. Na jesenskih preizkušnjah se ocenjuje vse, kar pes pokaže, pa da je to prinesel s seboj od rojstva ali se je pozneje naučil. Pomniti pa moramo, da sodniki ocenjujejo zgolj to, kar vidijo v času, ko je pes na preizkušnji in ocenjujejo psa, ne vodnika. Možno je tudi, da imata pes in vodnik pri preizkušnji smolo. Pomisliti moramo, da je vodnik navadno nekoliko nervozen, kar se rado prenese na psa. Psa na preizkušnji motijo tudi drugi psi, ki cvilijo ali tulijo ali ki vodniku uidejo ipd. Držati se je pravila: Pri preizkušnji ne moti vodnika, psa in sodnikov!

Napisal sem nekaj napotkov z željo, da bi pomladanske preizkušnje potekle čim boljše, v zadovoljstvo vodnikov, korone in sodnikov ter v korist psa ptičarja in lovsko pravičnega lova.

L. Z.

Po lovskem svetu

Po Čehoslovaški

Blaž Krže

IV.

Iz Čeških Budejovic smo se odpeljali proti Brnu. Cilj našega potovanja so bile Zidlochovice. Bila je lepa in mrzla novembrska nedelja 1964 in med potjo smo lahko ponovno spoznavali enakomerno valovito češko pokrajino z ogromnimi kompleksi njiv, ki so bile, po ogromnih kupih slame sodeč, posejane z žitom ali sladkorno peso. Spremembe v načinu kmetijskega gospodarjenja so prinesle tudi spremenjene življenjske pogoje za divjad. V novejšem času se je to znatno izboljšalo z osnovanjem vetrnih pasov. Pasovi so široki približno 10 m in jih sestavljajo predvsem hrast, črni topol in v manjši meri smreka, v grmovnem sloju pa so zastopane skoraj vse gozdno-grmovne vrste.

V Židlochovichah, ki leže 20 km južno od Brna, je sedež gozdne uprave, razen tega pa tu deluje tudi poseben odsek inštituta za lovstvo v Pragi, katerega vodi znani lovski strokovnjak dr. Josef Nečas. V okolici tega kraja se nahajajo nižinska lovišča, ki so pojem ne samo čehoslovaškega lovstva, ampak lovstva nasploh.

Nastanili smo se v gradu, ki je popolnoma opremljen še iz časov druge polovice 18. stol., z razliko da je sedaj že elektrificiran.

Ves čas našega obiska smo si tiho želeli, da bi — če že ne aktivno pa vsaj kot opazovalci — prisostvovali lovu v tem lovskem rajju. Zagotovili so nam, da lahko računamo tudi s tem.

Že naslednje jutro smo se s hitro in udobno »Tatro« odpeljali v bližnje lovišče, kjer je bil prav ta dan lov za inozemske lovske goste. Strelcev je bilo sicer samo 12, toliko več pa je bilo pomožnega osebja, to je gonjačev, zavračalcev, nosačev, iskalcev s psi, polnilcev pušk in podobno. Po uvodnem nagovoru direktorja lovišča se je lov pričel na značilen poziv z rogovi. Lovili so v strelce. Že sam začetek lova se mi je kot Dolenjcu, vajenemu skromnih, toda nepozabnih brakad, zdel nenavaden in posebno doživetje. Lahko si predstavljate, kako sem se počutil, ko sem z levega krila lahko opazoval na stotine zajcev, ki so hkrati tekli pred strelsko črto. Mnogi so blizu mene švigali na varno čez cesto.

Toda čas smo imeli točno odmerjen in kmalu po začetku tega lova smo nadaljevali pot do obore Pavlovski vrh, ki se kot osamelec dviga nad enolično in dolgočasno pokrajino. Hrib ni samo geološka izjema na tem področju, ampak ima tudi ne navadno floro, ki mi je v vsem spominjala na naš Kras. Obora zajema ves hrib, ki je deloma poraščen s skromnim gozdom, višje pa ga prepletajo senožeti in skalnate stene. V florisu meri obora 300 ha, zaradi razdrapanega sveta pa je celotna površina najmanj dvakrat tolikšna. Najvišji vrh doseže 505 m

V lovišču »Pavlovski vrh«

Foto B. Krže

nadmorske višine. V lovišču je jesenski stalež sto muflonov, 10 damjakov in 20 bezoar koz. Temu primeren je tudi odstrel. Škode po divjadi sicer so, vendar so ob minimalnem gospodarskem pomenu takega gozda nepomembne. Potrebno je zimsko krmiljenje. Med ogledom lovišča smo videli več damjakov in srnjadi ter iz neposredne bližine opazovali skupino petih muflonov, samih ovnov, nismo pa uspeli videti bezoar koz.

Zatem smo se vrnili na prejšnje prizorišče poljskega lova, kjer je bil tedaj ravno opoldanski odmor. Nudil se nam je prizor, kot ga vidite na sliki; celoten plen tistega dne je znašal 1600 zajcev in nekaj 100 fazanov. Povedati moram, da je bil to predvsem lov na zajce.

Proti večeru smo se odpeljali na lov, in sicer na divje gosi. »Novoveski ribnik« sestavljajo kompleksi nekaj 100 ha ribnikov in močvirij, po dolgem in počez poraščenih z različno močvirsko floro. Janez, kot vodja ekskurzije, je seveda dobil prostor v čolnu, Lojze se je odpravil na čakališče v spremstvu dr. Nečasa, meni pa so določili prostor na bregu v gostem trstu. Dobil sem boroveljsko dvajsetko. Zavaljo navzočih dvanajstih solovcev sem imel sprva kar manjvrednostni kompleks. Menda ni treba posebej opisovati, kakšne občutke imaš, ko izbiraš čakališče. Nebo je bilo polno gaganja in žvižganja peruti tisočev in tisočev gosi, vendar zaenkrat še vse v varni višini. Prizor, ob katerem zavre še tako mrzla lovska kri. Bilo je mrzlo, kajti led je hrustal, ko sem lomastil na preglednejše mesto, kjer sem imel dobro kritje in izstrel. Nerodno je bilo samo to, da sem stal v 1 m globoki vodi, ki mi je segala skoraj do roba visokih škornjev. Bil sem v strahu, da se bom še globlje pogreznil v blatno dno. Komaj sem se malo privadil živžavu okrog sebe, srfotata tik pred menoj iz bičja raca in racak. Pomerim, stisnem, tenko je počilo in oboje je padlo. Takoj

V odmoru

Foto B. Krže

sem spremenil mnenje o puški in mojih strelskih sposobnostih, vendar ne za dolgo. Vedno več gosi se je zgrinjalo nad jezero in strelji pušk so se mešali med njihovo gaganje. Vendar, kakor smo kasneje ugotovili, ni in ni hotela pasti nobena. Tudi, ko smo se premraženi odpravljali proti domu, se ozračje še ni pomirilo od šuma tisočev in tisočev gosi, ki so letele s paše na poljih in se tu ustavljale med svojim negotovim potovanjem na jug.

To je bilo edinstveno in nepozabno doživetje.

(Se nadaljuje)

Irbis ali snežni leopard

Srečko Lapaine

Snežni leopard komaj zaostaja po velikosti za pantrom. Dolg je 220 cm in dolžina repa znaša 90 cm, višina čez pleča do 60 cm.

Osnovna barva je belo-siva z rumenkastimi krpami in vmesnimi črnimi kolobarji, na hrbtu temnejša, na trebuhu skoraj popolnoma bela. Dolgi rep je proti koncu košat — čopast. Okrnjena ušesa so na notranji strani pokrita s črno kratko dlako.

Že po svojem gostem, lepem kožuhu priča, da je snežni leopard prebivalec visokih centralno-azijskih gor od Tienšana-Alataua, Himalaje do Altaja.

Hrani se predvsem z divjadjo, npr. divjimi kozami, svizci pa tudi s perjadjo. Napada pa tudi domače koze in ovce in kadar ga lakota prisili, celo govedo in konje. Nisem pa nikdar slišal, da bi napadel človeka.

Ker je njegovo stalno bivališče v gozdovih, napada tudi kakor ris svoje žrtve vedno z drevja. Največjega sovražnika ima v orjaških psih, ki čuvajo v gorah domačo živino. Dvojica ali trojica teh orjaških psov vedno opravi z leopardom, če jim ne more zbežati na drevo.

Prvič v življenju sem se srečal z močnim leopardom v soteski Timirlyk v gorovju Tienšan, ko sem zasledoval divjega kozla kargali. Ko sem v gozdu, dobro zamaskiran, opazoval trop teh kozlov, ki se je pomikal v nasprotni steni, je nenadoma na razdalji kakih dvesto korakov skočila z visoke smreke mačka, ki sem jo sprva imel za ogromnega risa. Šele pozneje, ko sem videl dolgi rep, sem ugotovil, da je snežni leopard. Tudi če bi bil pripravljen za strel, je bil leopard v tako naglem zaletu, da bi bil vsak strel nemogoč.

Drugič sem tega lepega roparja srečal dve leti kasneje v kitajskem delu Tienšana.

Tisti čas, okrog leta 1927—1929, je tam igral angleški imperij še veliko politično vlogo in v provinci Sinkjang v mestu Kašgar je stalno živel angleški konzul, ki je s svojimi agenti kontroliral okraje, ki so bili strateško važni za dostop v Indijo.

Tako je leta 1927 angleški konzul obiskal tudi trdnjavo Kure, kjer je živel kitajski general s svojo garnizijo. Ob takih obiskih so prirejali vedno love in sicer zato, da se je general prej iznebil nezahvalnega gosta.

Ker je konzul izrazil željo, da bi rad dobil snežnega leoparda, je general že nekaj dni prej poslal v gore lovce z nalogo, da izsledijo kakega snežnega leo-

parda. Po nekaj dneh je že jahal lovec s sporočilom, da je leopard ugotovljen in zadržan. Na ta lov je konzul povabil tudi mene.

Toda zadeva ni bila tako preprosta. Leoparda so namreč našli kakih 30 km od trdnjave Kure, 3000 metrov visoko v gorah Tienšana. Na hitro roko smo se, opremljeni z vsem potrebnim, v spremstvu lovca odpravili na konjih v gore.

Po štiriurni naporni ježi smo prišli na mesto in izvedeli, da je leopard ponoči pobegnil.

Toda lovci in psi so že od ranega jutra zasledovali leoparda in okrog poldne smo prejeli obvestilo, da je leopard zopet zaustavljen. Takoj smo sedli na konje in že po kaki dobri uri zaslišali pasji lajež. Psi so zadržali leoparda v starem jelovju z zelo gostim podrastom. Ker so psi na mestu neprestano divje lajali, kakih 200 metrov od nas, je konzul, ki mu je bil določen strel, stopil s konja in se previdno pričel bližati ogromni jelki, na kateri je predvideval roparja.

Jaz in moj lovec Semjon sva ostala na konjih na razdalji 200 metrov. Že ko se je konzul bližal psom, je Semjon velel generalovim lovcem, naj odpode pse od jelke, na kateri je bil leopard. Toda lovci niso ubogali in psi so naprej divje lajali pod jelko. Pa mi reče Semjon: Ne bo se dobro končalo, psi so svoje delo opravili in sedaj je stvar lovca, da dokonča z roparjem.

Kakor sem razvidel s svojega mesta, konzul res ni mogel v košati jelki najti roparja in se je ves čas v krogu premikal, da bi zagledal leoparda.

Kmalu nato vidim, da je konzul začel meriti in takoj nato je počil strel in še eden. Tedaj sem tudi jaz zagledal, kako je začel leopard počasi drseti po vejah in je nato zgrmel na hrbet prav med pse.

Najbližji pes je takoj napadel in zagrabil leoparda za vrat, toda tako nerodno, da je leopard z zadnjima nogama v trenutku razparal psu trebuh, da so mu izstopila čreva. Tudi druga dva psa sta takoj napadla leoparda in ga zagrabila za zadnji nogi. Ne glede na to, da so psu, ki je prvi napadel, molala čreva iz pretrganega trebuha, je krčevito držal leoparda za vrat in ni popustil. Šele kasneje sem ugotovil, da je leopard padel na tla zaradi tega, ker je imel prestreljeno levo sprednjo nogo nad kolonom in zdrobljeno desno pleče. Tako se ropar ni mogel več držati na vejah, čeprav je bil sicer pri polni moči.

Ko je konzul zapazil, kako se psi zaganjajo v leoparda, se je hitro izmotal iz grmovja in z revolverjem v roki pristopil k psom. S prvim strelom v lobanjo je umiril leoparda, z drugim pa nesrečnega psa. Z največjo težavo so lovci odgnali pse od plena, vendar je bil leopard poškodovan na več krajih tako, da je bil njegov kožuh skoraj neuporaben, ko so lovci leoparda odrli.

Da je konzul, ki je bil izvrsten lovec in strelec slabo pogodil leoparda, je bil najbrž vzrok v tem, da je kaka veja odvrnila kroglo iz prvotne smeri. Lov je bil vsekakor ponesrečen. Konzul bi bil predvsem moral zahtevati od lovecev, da odpokličejo pse. Psi, ki so z ustavitvijo leoparda svoje delo opravili, so bili potem samo v napotje in škodo. Saj so vsi vedeli, če ropar pade na tla, da ga bodo psi raztrgali. Zato smo se z lova vračali precej poparjeni. Med potjo mi je Semjon obljubil, da mi čez mesec dni, ko bomo preživljali poletno vročino v gorah, najde leoparda. Poletna vročina v provinci Sinkjang je namreč tako neznosna, da zbeži v gore vsakdo, če mu le sredstva dopuščajo. In tako sem se tudi sam z vso družino in služinčadjo vsako leto umaknil v gore, na višino 2500 do 3000 metrov, kjer smo v prijetnem alpskem vzdušju preživeli kake tri mesece, od junija do konec avgusta.

Ker so bili to meseci počitka in lova, sem seveda vzel s seboj svojega lovca Semjona. Ta možakar, orenburški kozak po rodu, je bil begunec iz Kolčakove armade in je pred dvema letoma pribežal v mesto Kuldžo.

Prvotno sem ga sprejel, da mi je skrbel za konje. Pozneje sem odkril v njem strastnega lovca in ga seveda takoj pritegnil k sebi. Že ko me je spremljal na lov na fazane in svizce, se je pokazal neverjetno spretnega in zanesljivega. Takoj, ko smo postavili šotore in uredili vse potrebno za bivanje, si je Semjon izprosil nekaj dni, da gre v gore pogledat za leopardom ali gorskim kozlom. Dal sem mu konja, dvocevko in daljnogled. Zamudil se je sicer dlje, kakor je predvideval, zato mi je pa z največjim veseljem povedal, da se mu je najbrž posrečilo iztakniti brlog snežnega leoparda.

Ko sem pogledal na mršavega konja in shujšanega Semjona, sem bil prepričan, da se je mož zelo potrudil, da mi pripravi lep lovski užitek.

Že naslednji dan sva krenila v gore na lov. Ko sem mu omenil, da vzameva s seboj tudi psa prepelničarja, je menil, da bo šlo tudi brez njega, ker je sam tri dni sledil leoparda in bo našel brlog brez psa. Šest ur naporne ježe sva imela za seboj, ko sva prišla do potočka, kjer sva počivala. Semjon je v kratkem času potegnil iz potočka nekaj postrvi in mi jih na vročem kamnu prav okusno spekel. Tam sva tudi prenočila, ker je bil Semjon mnenja, da zalezeva leoparda zjutraj, ko bo ropar na lovu. Semjon je bil namreč prepričan, da je leopard samica in da ima najbrž v bližini mladiče. Po dveurni naporni ježi sva naletela na čredo ovc in govedi, ki so jo čuvali trije pastirji. Tu sva pustila tudi konje in šla naprej peš. Kje povsod me je vodil Semjon in koliko potočkov sva prebredla, se ne spominjam več. Vem in spominjam se le tega, da sem bil do kraja izčrpan, preden sva prišla do vetroloma v pošastni soteski. Semjon me je vodil s tako sigurnostjo, da sem se mu čudil. Še kako uro je trajalo to lazenje, preden me je Semjon opozoril, da naj pripravim puško. Ko sva se prerinila še kakih tristo korakov po goščavi, Semjon obstane. Orjaška drevesa so ležala povsod navzkriž, tako da je bil vsak nadaljnji korak muka. Na uho mi je šepnil, da mora biti brlog v največji bližini, ker je dva dni povrsti sledil leoparda v tem kraju. Rekel mi je, naj ostanem na mestu, sam pa se bo poskušal prerinuti naprej v vetrolomu, kjer je predvideval brlog. Prostor, kjer me je Semjon pustil, je moral pred odhodom temeljito počistiti, da sem sploh imel malo razgleda. Iz previdnosti je Semjon vzel s seboj sekuro, kajti brez nje bi nama težka predla, ko sva se prebijala skozi neprodirno goščavo.

Ko sem tako sedel naslonjen na podrto drevo in se ogledoval na vse strani, sem prišel do zaključka, da ni veter vrgel teh stoletnih orjakov, temveč najbrž potres, ki je sprožil ogromen plaz in zasul sotesko s kamenjem in stoletnimi jelkami. Kakih dvajset minut sem sedel, da sem prišel počasi do sape ter prisluškoval, kako si Semjon s sekuro počasi utira pot v tem nepreloženem labirintu.

Kar naenkrat švigne iz podrasti ogromen leopard na podrto drevo in ne da bi me zapazil prisluškuje lomastenju Semjona. Ropar je izgledal tako razjarjen, da sem bil prepričan, da bo kljub trditvi, da snežni leopard ne napada ljudi, v obrambi svojih mladičev, napadel Semjona, ki je bil ta čas v nemočem položaju sredi goste zarasti.

Leopard mi je bil deloma zakrit z vejami in prosta je bila samo glava. Ne da bi mnogo premišljal, sem na kakih 25 metrov dobro pomeril pod leopardovo uho in sprožil.

Na planini Grohat pod Raduho

Foto C. Pogačar

Ropar se je ves stresel in takoj zgrmel z debla. Slišal sem, kako se je še nekajkrat prevrnil in se nato umiril. »Kaj je gospod,« mi zakliče Semjon. »Pridi takoj semkaj,« mu odgovorim in nato sem slišal, kako se preriva skozi goščavo. Ko ves preplašen pride do mene in mu povem, da je leopard mrtev, mi spočetka ni hotel verjeti.

Prerinila sva se oba z napetima puškama pod drevo, s katerega sem sklatil roparja. Pod ogromnim grmom je ležal mrtev leopard.

Nepopisno je bilo veselje mojega Semjona. Z največjo težavo sva izvlekla plen iz goščave in pred menoj je ležal leopard — samica, izredne lepote. Ko sva ga natačneje pregledala, sem opazil, da ima še nabrekle mlečne seske, kar je pomenilo, da so nekje v bližini mladiči.

Vendar je bilo treba najti brlog. Jaz sem bil od vsega dogodka tako prevzet, da sem se odločil najprej za odmor. Pokadila sva s Semjonom cigareto in nato se je Semjon ves navdušen odpravil na iskanje brloga. Minila je ura ali kaj več, ko sem zaslišal Semjona: »Ga že imam.«

Ko se je možakar ves znójen pririnil do mene, je že imel v mislih plan, kako priti do mladičev. Vendar sva se najprej krepko podprla, kajti od zjutraj do druge ure popoldan nisva ničesar zaužila. Med malico mi je Semjon razložil način, kako prideva najhitreje do mladičev. Samico bo treba zavleči pred brlog in lačni mladiči bodo prilezli sami k samici. To se je pozneje izkazalo kot izvrstna Semjonova zamisel.

Z neverjetno težavo in trdom sva zvelkla leoparda skozi izsek do brloga. Ta je bil pod koreninami po-

Snežnik z Velike gore

Foto B. Krže

drte jelke, pokrite z ogromnimi kamni. Do mladičev bi bilo kaj težko priti, če bi se Semjon ne bil domislil omenjene rešitve. Ko sva samico namestila pred brlog tako, da je ležala postrani s seski proti brlogu, se je Semjon namestil na zgornjem delu vhoda tako, da je bil mladičem neviden. Jaz sem se potegnil nekaj korakov nazaj v grmovje in sem imel vhod pred seboj dobro viden. Domenila sva se, da mu pokimam, kakor hitro se mladiča pojavita pri materi.

Ni bilo treba dolgo čakati, ko sem zaslišal iz brloga tiho mijavkanje. Takoj nato se je pojavila drobna glavica pri izhodu brloga in mladič je priskakljal k mrtvi mami. Takoj nato se je pojavil tudi drugi mladič. Vsiljivo sta se prijela materinih seskov. Ko pomigam z glavo Semjonu, se ta spusti k vhodu brloga in ga jima z nogama zapre. Medtem je pripravil konjsko mrežo za seno, ki jo je prinesel s seboj. Spretno je zgrabil enega od mladičev za dlako in ga imel v trenutku v mreži. Drugi mladič se je od strahu zatekel samici med noge in se hotel tam skriti. Semjon ga je takoj pograbil, toda nekoliko nespretno, da je na roki dobil precej dolgo prasko. No, mladiča ni izpustil in je tudi tega pobasal v mrežo. Takoj nato se je zopet povzpел na svoje staro mesto nad brlogom. Pričakovala sva, da se mogoče pojavi še kak mladič. Čakala sva še kake pol ure, a ostalo je vse mirno. Ne morem opisati, kako pristrčna in lepa sta bila mladiča, velika kakor majhna mačka.

Ko sva opravila, je Semjon zaradi sigurnosti še z dimom prekadil brlog, če morda ni le še kaj živega v njem. Brlog je bil prazen.

Takoj nato se je Semjon pripravil, da odere leoparda, ker ni bilo misliti, da bi vlačila kakih 50 do 60 kg težko žival skozi neprehodno goščavo. Čez kake pol ure je bil leopard prav lepo odrt. Medtem se mladiča v mreži nista niti premaknila. Mislim, da ju je strah docela ohromil.

Po vsem prestanem razburjenju sva si s Semjonom privoščila izdatno malico in se nato odpravila s

kožuhom in mladičema izpred brloga. Ko sem Semjona vprašal, kako me je s tako sigurnostjo mogel voditi do brloga, mi je povedal, da je zadnjič s sekuro na drevju zaznamoval pot.

Ko sva prišla do pastirjev, kjer sva pustila konje, so psi zavohali leoparda in skoraj bi bila izgubila mladiča, tako divje so naju napadali. Z največjo težavo so pastirji odgnali pse. Takoj sva zajahala konja in krenila proti domu.

Bila je že trda noč, ko sva s Semjonom dosegla naše letno bivališče. Ko so znanci zvedeli za najin lovski uspeh, so iz vseh šotorov prišli ogledovat mlada leoparda. Takoj se je našla večja iz vrbja spletena košara, v katero je Semjon prav udobno namestil oba mladiča. Tudi ni pozabil napojiti mladičev z razredčenim kozjim mlekom, preden sta zaspala. Ne morem povedati, kako hlastno sta pila mleko. Revčka sta bila od prestanega strahu in dolge ježe vsa utrujena. Zaradi sigurnosti, da nam mladiča ponoči ne pobegneta, jih je vzel Semjon v svoj šotor in odredil, da vsa noč stražijo pri košari. Ko sem drugi dan precej pozno zlezel še ves utrujen iz šotora, sem opazil, da je Semjon že pri delu, da napravi mladičema prostorno in udobno kletko iz močnih vej. Kletka je bila nameščena v senci košate jelke in prav udobna. Pripravil jima je tudi mehko ležišče. Ker sem vedel, kako zelo se je konzul zanimal, da bi dobil mladiča snežnega leoparda, sem takoj poslal jezdeca v Kuldžo, naj odda za konzula v Urumči brzojavko. Brzojavka ga ni našla, ker se je že vračal v Kuldžo. Takoj ko je v Kuldži prejel moje obvestilo, da imam mlada snežna leoparda, je pridiral s svojimi ljudmi k meni v gore. Vse je hotel natančno vedeti, kako se je stvar vršila. Ko sem mu kot junaka dneva predstavil mojega Semjona, je ta dobil od konzula prav izdatno darilo. Konzul me je takoj vprašal za ceno mladičev, ki da sta namenjena za nek živalski vrt v Angliji. Ponovno sem mu povedal, da sta pravzaprav mladiča Semjonova, ker je on našel brlog in vse prispeval, da so mladiči srečno prišli semkaj in naj se zahvali njemu. Semjon da ima ženo in otroka v Rusiji in si srčno želi, da bi zaslužil toliko denarja, da bi lahko plačal Kirgizom, ki so se pečali s tihotapljenjem blaga in ljudi iz Rusije na Kitajsko. Ko je konzul to zvedel, je bil pripravljen plačati vse stroške za to potovanje. Ostal je pri meni v gorah dva dni in lahko rečem, da se skoraj ni odmaknil od kletke z mladiči. Preden je odpotoval, sva dolgo ugibala, po kateri poti naj se odpravita mladiča v Anglijo. Pot preko Karakoruma ali Gilgita bi bila tudi silno težavna in nevarna. In nazadnje bi tudi morsko pot čez Rdeče morje mladiča zaradi vročine težko preživela. Tako sva se odločila, da izposluje pri ruskem konzulu v Kuldži prosto tranzitno dovoljenje preko Rusije v Anglijo.

Predlagal sem tudi, naj ostaneta mladiča tako dolgo v gorah, da popusti v nižini vročina.

Dvema najbolj zanesljivima lovcema njegovega spremstva iz plemena Gurka v Himalaji, je naročil, naj ostaneta pri mladičih in naj budno pazita, da leoparda ostaneta zdrava.

V septembru sta bila mladiča v spremstvu enega od Gurka — lovcem odpremljena z gora preko Kuldže in obmejne postaje Horgos preko Rusije v Anglijo.

Konzul je držal besedo in moj Semjon je bil presrečen, ko so mu Kirgizi v teku enega meseca izročili ženo in otroka.

Mislim, da sta bila to prva mladiča snežnega leoparda v angleškem živalskem vrtu.

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Polnjenje krogelnih nabojev

Že leta in leta polnim krogelne naboje pri Lovski zadrugi. Prazne tulce prinesejo lovci in pri tem delu sem opazil pomanjkljivosti, ki jih tukaj kratko podajam.

Pred oddajo tulcev za polnjenje jih moramo zunaj očistiti od oksidacije s smirkovim papirjem ali sidolom, da ne izgledajo kakor da bi bili še iz prve svetovne vojne. Tudi znotraj jih je treba dobro očistiti.

Na lovu pri hitri menjavi naboja, ko pade tulec po nerodnosti ali zaradi lovske mrzlice na sneg ali v rosno travo, ga lovec pobere in spravi v žep ali nahrbtnik. Moker tulec zajame vsakršno nesnago, ki se sčasoma v njem strdi in se da le s težavo očistiti. Če to spregledamo, se pri stiskanju tulca v kalibrno matrico in izbijanju iz nje te smeti stisnejo in zamašijo vžigalne kanale, ki vodijo od netilke do smodnika. Tak naboj ne vžge ali pa zakasni. Naj navedem, kaj vse se najde v prinešenih tulcih: v prvi vrsti drobtine in tobak, nato ogorki od cigaret, zemlja, pesek, kamenčki, fižol, majhni svinčniki, bomboni, smola, igle in listje drevja (kar se pač nabere v odprt lovski žep), mačji repki (točke), pa tudi druge kocine, ki jih lovci spravljajo ali skrivajo v tulcih za spomin in potem na to pozabijo.

Iz naboja, ki ni vžgal, ne odstranjujte krogle sami, da je ne pokvarite, pa tudi zaradi previdnosti, ker kasneje pozabimo, da netilka še ni vžgana. Veliko je bilo že nesreč pri menjavi netilk, ki so bile sicer udarjene, a se niso vžgale, pri menjavi se pa vžgo. Večkrat pri tem vžgo tudi še v tulcu sprijeti smodnik.

Pri oddaji tulcev v polnjenje navedite na naročilnici težo ali dolžino krogle, s kakršno je puška pristreljena, oziroma kakršno uporabljate, da bo manj jeze in kritike.

Če tulci niso prinešeni v originalni škatli z označeno polnitvijo, take tulce zaradi varnosti polnimo z lažjo kroglo.

Samo malo dobre volje je treba, da bodo tulci pripravljene za kvalitetno polnitev.

Av gust Smole

Tudi mi imamo svoj center za obročkanje ptic

V 9. številki Lovca 1964 je P. Romanič iz Novega mesta objavil zanimivo najdbo obročkane divje race, ki jo je uplenil dr. M. Vodnik. Ker je raca nosila obroček z oznako »Moskva«, se je uplenitelj obrnil direktno na Center za obročkkanje v Moskvi, od koder je prejel odgovor.

Ob tej priložnosti bi tovarišem lovcem pojasnil, kolikor jim še ni znano, da imamo tudi v Sloveniji center za obročkkanje ptic, in sicer je to ena od dejavnosti Ornitološkega oddelka Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Oddelek ima stalne stike z okoli 150 sodelavci, ki obročkajo ptice po vsej Sloveniji in v vseh letnih časih. Seveda sme vsak imeti ptico ujetjo le toliko časa, da ji pritrudi na nogo aluminijast obroček z napisom »Ljubljana« in ustrezno številko, potem pa jo mora takoj izpustiti. Obročke, potrebna lovila in navodila za lov dobijo sodelavci na oddelku.

Večini sodelavcev pomeni obročkkanje veliko veselje in razvedrilo, obenem pa veliko pomagajo pri znanstveno raziskovalnem delu. Vsako leto je v Sloveniji obročkkanih 7—8 tisoč ptic, od tega pa jih je ponovno ujetih le okoli 150. Za primerjavo naj omenim, da so na Švedskem v letu 1960 obročkali 80 403 ptice in v istem letu prejeli sporočila o 1255 najdbah. Mogoče bo koga začudilo, zakaj na obročku piše samo »Ljubljana«, kako torej najditelj ve, kam obroček poslati. Ker je obroček majhen, posebno za najmanjše ptice, bi bilo kaj več težko napisati. Pri vsem tem pa to tudi ni taka nujnost, saj obročkvalci ptic pri nas in v inozemstvu, ki največ obročkanih ptic ujamejo, vedo za naš naslov.

Ornitološki oddelek je povezan s podobnimi ustanovami po vsej Evropi. Od tam dobimo obvestila

o najdbah pri nas obročkanih ptic, mi pa jim pošiljamo podatke o ulovljenih pticah z njihovimi obročki.

Tovariš Romanič je v navedenem članku objavil naslov moskovskega centra za obročkkanje, na katerega naj bi se lovci obrnili v primeru, če dobe obročkano ptico. To pa je napačno in močno škodi delovanju našega oddelka. Mi vlagamo veliko truda, da vsako leto obročkamo čim večje število ptic in tako dobimo zelene podatke. V primeru, da bi se lovci obračali direktno na naslov obročkvalca, bi mi s tem izgubili važne podatke, ker o tem ne bi bili obveščeni. Obenem pa bi to pomenilo neupoštevanje našega oddelka.

Zato prosimo vse tovariše lovce, ki bi uplenili ali našli obročkano

Foto M. Langus

Kozača (uralska sova)

ptico, naj najdbo sporoče na naslov:

Ornitološki oddelek pri Prirodoslovnem muzeju Slovenije, Stožice pri Ljubljani

Mi potem obvestimo določeni obročkvalni center in ko dobimo odgovor, uplenitelju sporočimo vse obstoječe podatke. S tem uplenitelju prihranimo morebitno pisanje v tujem jeziku, mi pa lahko vodimo točno evidenco.

Zbranih imamo že precej zanimivih podatkov o najdbah raznovrstnih obročkanih ptic. Kar je podatkov o lovnih pticah, jih bomo objavili tudi v glasilu Lovec. V bodoče nameravamo redno objavljati najdbe lovnih in zanimivejših nelovnih ptic, kar bo lovce gotovo zanimalo.

Posebej naj opozorim na obročkane divje race, ki jih pri nas vsako leto nekaj uplenimo. Že tovariš Šmuc je v 10. št. Lovca 1965 v članku o divjih racah razpravljal o vprašanju, da li se pri nas izvaljene race jeseni pomaknejo proti jugu in na njihovo mesto pridejo severnejše. V ta namen bomo začeli akcijo za obročkanje čim večjega števila rac. Uspeh pa bomo dosegli le tako, če nam bodo lovci sporočili vsako najdbo obročka.

Zato še enkrat prosimo vse prijatelje narave, naj nam vsestransko pomagajo, ker nam bo le tako uspelo razkriti marsikatero še nepoznano skrivnost narave.

Janez Gregori

S Petelinom na petelina

Veliko lovcev je že lovilo petelina, veliko ga še bo, toda vsak po svoje, na svoj način. Uplenitev tega čudovitega bisera narave je izredno doživetje.

Obljuba pri lovcih drži — zato mi je tovariš Ivan brzojavno spo-

ročil: Petelin poje! Z vso mrzlico sem se pripravil na veliki lov in drugo jutro sem se že zglasil pri Ivanu v Ljubljani, ki me je odpeljal s svojim »fičkom« na Polkljuko k državnemu lovskemu čuvaju Francu Lipovcu, po domače Petelinu. Ta nas je odpeljal že popoldne k lovski koči, od koder smo nadaljevali pot v bližino gredi zasllišnega pevca. Ob večernem klepanju mojega izbranca mi je razbijalo srce. Z daljnogledom sem si ga dobro ogledal. Obšla me je velika skrb, da se ne bi do jutra preletel. No, Petelin me je potolažil, da bo petelin gotovo počakal do jutra. Po povratku v kočico sem se začel pripravljati na prihodnji dan; ukričiti bo treba samo prst, petelin je že itak moj. V izogib kakih nevspečnosti ali smoli sem namesto »žegnane vode« skuhal dobro kavico. Po kratkem počitku smo se že sredi noči namenili pod petelina. Prej je vsak od nas popil še skodelico kave, ki pa je bila namesto sladka — slana. Prva smola je bila tu; če bi pili »kačjo slino«, se kaj takega ne bi zgodilo.

Toda kljub prvemu tušu smo z dobro voljo odšli s Petelinom na petelina. Ko smo prišli v bližino gredi, je petelin kljub trdi temi že pel. Pod lovčevim vodstvom sem previdno naskakoval, petelin pa je klepal in brusil kot najpridnejši kosec. Skoraj ga nisem upal pogledati, skoraj nisem upal dihati. Pogled skozi daljnogled me je uveril, da ne morem zgrešiti — saj je velik kot puran. Toda lovska mrzlica mi ni dala več miru. Streljal sem. Po strelu je petelin odletel. Po natančnem preiskovanju terena, smo ugotovili, da mu nisem odbil niti perečka. Na račun »dobrega« strelca, starega lovca, lovskega starešine je padlo nekaj krepkih, toda dobrohotnih. Se pač zgodi! Bo drugič več sreče. Zakaj nisem čakal, da bi se zdanilo? Vse te grenke misli smo zalili s slano — kavico.

Nato sva poskušala še tri dni na raznih krajih. Prišla sva medtem do starca, ki pa ni redno pel. Skratka: smola za smolo.

V soboto je prišel pogledat Ivan iz Ljubljane, kaj se je zgodilo, ker ni v Ljubljano ne mene ne petelina. V nedeljo zjutraj sva po »bojnem načrtu« odšla s čuvajem na starca, ki ni redno pel, Ivan pa je odšel gledat, kaj je s petelinom, katerega sem streljal. Na povratku sva se s čuvajem že dogovarjala za nasvidenje drugo leto, toda Ivan nama je povedal, da moj streljani zopet poje. Seveda je takoj padla odločitev:

»Jutri zjutraj še enkrat!« Že večer smo ga čakali, da je priletel na gred. Prepričana v uspeh naslednjega jutra sva z lovцем pustila puški čez noč kar v bližini rastišča. Za drugo jutro nisem kuhl kavice, vzel sem s seboj »ta pravega«, da bo več sreče. To pot sem naskakoval že sam brez čuvajeve pomoči, saj sem se v petih dneh že kar dobro naučil. In prišel sem do uspešnega strela. List mojega lovskega dnevnika »težkega« lova na petelina se je zaključil.

Ob trofeji lepega petelina mi je Petelin iskreno čestital in mi po starem lovskemu običaju podal s petelinovo krvjo orošeno vejico.

Peter Henigman,
LD Dolenjske Toplice

Obročkana divja gos

Proti večeru 18. novembra 1964 je Marjan Ciber, član LD Vič, po končanem jalovem skupnem lovu sedel v grmu ob potoku Išci, da bi na večernem preletu uplenil kako račko. V mraku se je pojavilo nad njim kakih deset divjih gosi. Pomeril je na vodilno ptico, ki je takoj omahnila. Ko si je doma plen bolje ogledal, je našel na nogi obroček z napisom »LEIDEN« in evidenčno št. 309 392.

Marjan Ciber je pravilno dostavil obroček ornitološkemu oddelku v Stožicah, ki je najdbo sporočil na Nizozemsko in prejel odgovor: Uplenjena divja gos (Anser anser) je bila obročkana 8. februarja 1962 v nizozemski pokrajini Noord Brabant (51.47 N — 05.23 E). Obroček je torej ptica nosila 2 leti, 9 mesecev in 10 dni, zračna razdalja od kraja obročkanja in do kraja uplenitve pa znaša približno 960 km zračne črte. Kje vse je obročkana ptica brodira tri leta, žal ne moremo ugotoviti. Iz več takih najdb bi pa končno lahko določili smer, čas in trajanje selitve divjih gosi.

Lojze Šmuc

Lisica v lijaku

Letos v februarju je imela lisica smolo. Ko je pri Volkovih v hribovski vasi Gradišče nad Litijo stikala po podu za kokošmi, je padla v lijak, skozi katerega mečejo krmo v hlev. Ko je zjutraj ropot v jašku privabil gospodarja in je videl ujetnika, je poklical pomoč, da so lisico ujeli v dve zanki ter jo na vasi ob navzočnosti vaščanov obsodili na smrt zaradi njenih umorov med kokošjimi družinami.

Jože Župančič, Litija

Foto B. Krže

Spretnemu fotoreporterju se je posrečil posnetek zloglasnega bohinjaškega medveda. 1. aprila 1965 je hlača ob Bohinjskem jezeru in mu je šlo na smeh, kar tudi fotografija ne more zatajiti — ko je slišal, da ga je bohinjaška sosesa proglasila že za mrtvega.

Foto Dinko

Jelenja obora

Jelenja obora v Kokri je v gojitvenem lovišču »Kozorog« in obsega 5600 ha. Od teh je lovsko produktivnih okoli 4460 ha, ostalo so melišča in skalovjve. Stalež jelenjadi je v zadnjih letih zelo nihal zaradi redukcijskih odstrelav, tako da je znašal jeseni 1964 170 živali. Ker je biotop v obori zelo reven s kakovostno in količinsko pašo, primerno za jelenjad, je pozimi v visokem snegu potrebno izdatno krmljenje. Z nastopom zime se jelenjad pomakne v nižje predele v okolico krmišč, ki ji pomagajo da pre-

brodi kritični čas v prehrani. Po podatkih Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog« je bilo preteklo jesen za krmljenje pripravljenih kar 12 000 kg detelje in sena, 50 000 kg pese in 16 000 kg koruze, poleg kostanja in repe. Skoraj sleherni zimski dan je treba znova napolniti jaslje s senom, naresti kostanja in koruze ter položiti peso. To delo zahteva človeka, ki ima ljubezen do narave, čut odgovornosti in veliko fizično moč. Eden takih je lovec Trček iz Kokre, ki pri 62 letih še z lahkoto oprta koš s 50 kg kostanja.

Že 30 let vestno opravlja naporno službo, za kar je dobil priznanje z Znakom za lovske zasluge. Želimo mu, da bo mogel še mnogo let tako vzorno skrbeti za svoje varovance.

Ing. B. Stanič

Foto F. Stanič
Lovec Trček na krmišču

Krmišče na Robcih, gojitveno lovišče »Kozorog«

Foto F. Stanič

Padel je stari samotar

Ko smo pozimi 1963-64 presledovali divje prašiče, smo ponavadi naleteli na sledove le manjših parkljev. Nas pa je predvsem zanimal samotar, čigar sledove smo videvali v hrastovem gozdu, ki pa so vedno vodili daleč v hribe med skale. Nekajkrat smo ga skušali obkoliti, pa se je vedno ob najmanjšem šumu izmuznil in mu pri tem skok s štiri metre visoke skale, od koder je navadno oprezal, ni bil noben problem. Prišla je pomlad in z njo delo na polju. Stari samotar je obiskal zdaj to zdaj drugo njivo in izril pravkar posajen krompir ali koruzo. Potem sta ga izvabljala na

nočne gostije zoreča pšenica in oves. Kar ni osmukal, je povaljal, kakor bi šel čez njivo tank. Upravičena je bila nevolja prizadetih kmetov pa tudi žolčne pripombe na naslov lovcev. Ko je pričela zoreti koruza, je škoda naraščala. S solovcem Guštinom sva 19. septembra sklenila, da to jasno noč poskusiva srečo. Čakala sva med dvema koruznima njivama, ki jih je često obiskoval. Ura je šla proti polnoči. Jelenji ruk je bil na višku, da je bučalo od Gradišča do Debelega vrha. Pričelo naju je hladiti, zato pošepnem Guštinu: »Nocoj ga ne bo.« Kot odgovor pa je zašumelo v koruzi. Prisluhneva — res je. Na mah je minil mraz. Brž naredim načrt, da se pomaknem na rob gozda, tovariš pa obide njivo od spodnje strani. Gledam Guština, kako gre v loku proti njivi, v kateri lomasti, kakor bi bil sam zlomek. Za lovca najbolj napet trenutek! Naenkrat v koruzi vse tiho. Torej, prisluškuje. Morda je dobil v nos mene ali tovariša. Kam jo bo mahnil? Glej, čez travnik gre velika črna gmota in speši proti gozdu. Risanica je bila pri licu. Rezek pok je pretrgal nočno tišino, pa tudi življenje staremu samotarju, ki nam je povzročil toliko preglavic. Zadet v glavo je obležal na mestu. Iztrebljen je tehtal 160 kg, čekani pa so dolgi 23 cm — še neocenjeni. Saldo v družinski blagajni se je povečal za čedno vsotico in kmetje smo se oddahnili.

Po Joži Vajdetiču,
LD Predgrad ob Kolpi,
zapisal P. Romanič,
Novo mesto

Podlasica

Naj me je zaneslo k Dravi zjutraj ali popoldan, da bi pri kanalu ptujске bolnice trnkaril, sem tam našel to gibčno živalco, zaposleno s pregledovanjem obrežne trave. Posebno mnogo opravka si je dala v koprivah ob Grajeni. Za čem je stikala, nisem imel pojma. Tajnost njenih pohodov mi je razkrila sama konec avgusta, na način, da sem osupnil. Oddaljen od vode kakih 30 m zaslišim v goščavi cviljenje in krike neke živali. Radoveden, kaj naj ta direndaj pomeni, se tiho približam in prisluškujem. Ko je beganje in cviljenje prenehalo, se v moje presenečenje naenkrat pred menoj prikaže podlasica z ogromno podgano v gobčku. Čeravno dvakrat večja in težja od nje, je tekla z njo kakor bi nosila miško. S plenom je izginila nato pod čolni.

Nemalo pa sem se začudil, ko sem opazil na shojeni poti ležati tri zadavljene podgane in nedaleč vstran še četrto, ki je še gibala. Ker so krvavele iz ran na vratu, je jasno, da je ta pokol izvršila podlasica. Verjetno so bile tudi prejšnje, najdene večkrat na obrežju, njene žrtve. Na tihem sem moral odobravati njeno početje, saj mrgoli te nesnage okoli klavniškega kanala.

P. Maroh

Mladi pišejo

Takrat je bil lovec

Moj stric je že drugo leto lovec. Nekoč je bil pri nas, pa me je povabil s seboj na lov. Ko sva prišla do gozdne jase, mi je velel, naj se skrijem v grm, sam pa se je odmaknil od mene in s puško v roki čakal. Bila je že tema, da se skoraj nič ni videlo in zato sem mislila, da zajca sploh ne bo. Nenadoma pa je iz grma nekaj švignilo in stric je ustrelil. Slišala sem, da se je nekaj skotalilo. Stric je plen pobral in odšla sva proti domu. Bila je že noč, ko sva stopila v kuhinjo. Stric se je takoj pobahal: »To bo večerja!« Odprl je torbo in iz nje potegnil zajca. Vsi so se zasmejali in kriknili: »Saj to je maček!« Stric je bil ves presenečen, ko se je prepričal, da je ustrelil mačka. Kadar omenim lov in mačka — stric zardi.

Martina Zajc, 6. r.,
Vrba pri Lukovici

Iz lovske organizacije

S SEJE UPRAVNEGA
ODBORA LZS 20. II. 1965

Preteklo jesen je Lovska zveza Slovenije pripravila enodnevni seminar za lovovodje, katerega namen je bil preprečevati nezgode na skupnih lovih in poživiti lovske običaje. Na ta tečaj nekatere LZ sploh niso poslale svojih zastopnikov, ki naj bi kasneje na podobnih tečajih v merilu področnih zvez z obravnavano snovjo seznanili vse lovovodje družin. Zato bo vzgojno propaganda komisija LZS v tem lovskem letu ponovno priredila tak seminar.

Lovske razstave, ki je bila predvidena za 20-letnico osvoboditve v Ljubljani, ne bo — zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. Zanj bi bilo treba preko 4 milijone dinarjev.

Kinološka zveza Slovenije namerava letos prirediti v Ljubljani mednarodno razstavo psov. Tudi tu je važno vprašanje denarnih sredstev. Lovska zveza Slovenije je v okviru svojih možnosti zanjo pripravljena prispevati skromnejši znesek. Upravni odbor LZS je priporočil, naj si pridelatelj pomaga s prostovoljnimi, brezplačnim delom, kot so to izvedli na mednarodni razstavi psov v Mariboru leta 1963.

O predloženih statističnih podatkih meni upravni odbor LZS, da so med prikazanim staležem in odstrelom divjadi nepravilna sorazmerja, kar bi bilo treba popraviti. Te statistične disproporce bo obdelala gospodarska komisija LZS skupno z odsekom za lovstvo pri IGLG in o tem napravila poročilo. Lovske družine naj bodo v bodoče pri sestavljanju statističnih podatkov o staležu divjadi realnejše!

Članarina LZS za lovsko leto 1965/66 je 2000 din po članu. Zvišanje članarine od 1500 na 2000 dinarjev je narekovalo zlasti naslednje:

Postavko za tiskanje »Lovca« je bilo treba od lani planiranih 15 600 000 din zvišati na 19 330 000 din, ker so se zlasti podražile tiskarske usluge.

Zavarovalnina članstva, s katero je nezgodno zavarovan vsak član lovske organizacije za primer popolne invalidnosti za 100 000 din, za primer smrti pa za 50 000 din, se poviša od 17 din na 33 din po članu. DOZ je z ozirom na splošno podražitev razveljavil dolgoletno pogodbo z LZS in postavil novo zavarovalnino. Predvideva se zvišanje članarine Zvezi lovskih organizacij Jugoslavije od 50 din na 100 din letno po članu.

Ker se v proračunu LZS za lov. leto 1965/66 zniža dohodek iz lovskega turizma (glej članek spredaj!), se zviša prispevek področnih lovskih zvez v proračun lovskega sklada LZS od 16 milijonov na 20 milijonov. Ključ za odmero prispevka po zvezah se izdelala na osnovi bonitiranja.

Skladno s pravilnikom o vključevanju gospodarskih organizacij, ki se bavijo z lovstvom, v lovsko organizacijo, je upravni odbor LZS sprejel na prošnji v članstvo Lovske zveze Slovenije Zavod za gojitev divjadi »Kozorog« Kamnik in Zavod za gojitev divjadi »Triglav« Bled.

-elf-

Sklepi in predlogi komisije za strelstvo pri LZS na sestanku 12. dec. 1964: 1. Novi republiški zakon o lovu naj določi, da naj bo za strel na jelena in prašiča zadetna živa moč krogla na 150 metrov 250 kpm, za medveda 350 kpm, za gamsa 150 kpm. Strel na prašiča naj ne bo dovoljen s šibrami in z deljenimi krogli. 2. Pravilnik za lovske izpite naj poveča obseg zahtevane snovi, predvsem iz znanja v ravnanju z orožjem s praktično preizkušnjo. 3. Področne LZ naj imenujejo enega ali več svojih strokovnjakov, ki naj se udeležujejo vsakoletnih družinskih pristreljevanj pušk in sporazumno z LD predlagajo za izločitev izrabljene risanice. Povežejo naj se z občinskimi organi TNZ, ki naj take puške izločijo ob podaljšanju orožnih listov. 4. Izdelovalce nabojev zainteresirati za izdelavo balistično ustreznih krogel. Kolikor to ne bi uspelo, naj bi krogle za kal. 7,9 uvažali in z njimi bi eno naših podjetij polnilo naboje. 5. Tekmovanja v letu 1965 naj se prvenstveno izvedejo v streljanju na umetne golobe, zajca in bežečega srnjaka tako, da ima pravico udeležbe vsaka LD s štiričlansko ekipo — s sodelovanjem Strelske zveze Slovenije.

J. B.

ŠE K RAZPRAVI
»LOVSKA DRUŽINA«

Plačevanje škode po divjih prašičih

Na področju celjske lovske zveze je precej lovskih družin, ki imajo velik stalež in odstrel divjih prašičev in lahko škodo krijejo iz izkupička od lovine. Težje je v loviščih, kjer so divji prašiči prehodni in je težko nanje loviti, škoda pa je kljub temu občutna. Zanimivo je tudi, da se stalež v posameznih loviščih zelo menja, prav tako tudi škoda, ki je večsah zaradi obroditve gozdnih sadežev nezadostna. Ob upoštevanju teh dejstev je občini zbor LZ Celje 1. 1961 sprejel tale sklep: »Ves izkupiček od uplenjenih divjih prašičev ostane lovskim družinam. Škodo po njih plačujejo družine same. Kolikor presega škoda po divjih prašičih celoten izkupiček od uplenjenih divjih prašičev v tistem letu, lahko lovska družina zaprosi za posojilo iz sklada za škodo pri LZ Celje.

Družine predložijo k prošnji za posojilo vse zapisnike o škodi. Zapisniki morajo biti popolni in sestavljeni na predpisanih obrazcih. LZ upošteva le uradno ugotovljene stvarne hektarske donose in uradne odkupne cene pridelkov. Lovska družina mora predložiti tudi dokumentacijo o prodanih prašičih.

Po preteku treh let obravnava UO LZ Celje na podlagi poročila komisije za škodo vprašanje povračila posojil iz sklada za škodo. Kolikor se izkaže, da je bila škoda v roku treh let višja kakor izkupiček za prašiče, se družini dolg črta, v nasprotnem pa družina dolg povrne delno ali v celoti. Dosedanja praksa je pokazala, da družine pod temi pogoji zelo vestno ocenjujejo škodo in vnovčujejo uplenjene prašiče in le v izjemnih primerih zaprosijo za posojilo iz sklada za škodo. Vsekakor pa je nujno, da ta sklad pri področni zvezi obstoji.

S. K.

Rentabilnost lova

V časopisih so nekateri pisali, da je lov zadnja leta rentabilen, da naj bi lovišča prevzele v upravljanje gospodarske organizacije ipd. Uresničitev te zamisli bi pomenila likvidacijo sedanje lovske organizacije. Množičnost sedanje lovske športne organizacije bi izginila. Koliko od sedanjih lovcev bi pa zmoglo plačevati »trofeje po ekonomskih cenah«? Za večino sedanjih lovcev bi to pomenilo konec lova. Lovski šport je

že sedaj eden najdražjih, kaj bi bilo šele, če bi se uresničile želje in načrti o upravljanju lovišč po gospodarskih organizacijah. Zakaj naj bi lovci plačevali še vse tisto, kar doslej ni bilo treba? Počasi bi nas glede plačevanja izenačili z inozemskimi lovci. V takih pogojih bi postal lov našim ljudem na splošno nedostopen. Krog lovcev bi se zožil, ne pa razširil. V sedanjih lovski organizaciji se je vzgojila nova generacija lovcev, ki spoštujejo načelo, da je divjad splošno ljudsko premoženje, družbena lastnina. Le malo je še takih lovcev, ki mislijo še tako kot v stari Jugoslaviji. Danes je v Jugoslaviji nad 100 000 članov lovske organizacije. Leta 1938 jih je bilo v stari Jugoslaviji le 21 000. Sedaj se v lovstvu udejstvuje torej skoraj 5-krat toliko državljanov kot pred vojno. To je tudi dokaz, da se družine niso zapirale same vase, kot nekateri očitajo. Lovske družine so sprejemale vse poštene ljudi. Res pa je, da se je že do sedaj zdelo marsikomu, ki bi rad postal lovec, vse predrago in prestrogo (zakon, pravila, poslovnik itd.) in zato ni postal član »zelene bratovščine«. Kljub večjemu številu lovcev je stalež divjadi — kolikor ni odvisen od pogojev izven lovske organizacije (sodobni način kmetovanja ipd.) — celo porasel. Ponekod je število divjadi že tako visoko, da ga polje in gozd brez večje škode le komaj še prenašata. Če lovci ne bi imeli svoje organizacije, bi bili doseženi uspehi možni samo z armado lovskih čuvajev. Če bi se z lovom ukvarjale gospodarske organizacije, bi morale biti veliko čuvajev. To pa bi bilo drago. Prostovoljnega dela bi bilo konec. Treba bi bilo veliko denarja, ki ga z dohodki iz lovišč ne bi dobili. Fazane in jerebice je možno gojiti samo na nekaterih področjih. Rentabilna lovišča bi bila redka kot bele vrane. Kdo naj bi kril izgubo v loviščih? Gospodarske organizacije bi imele z lovišči gotovo izgubo, ki jo sedaj preprečuje predvsem prostovoljno, brezplačno delo članov lovskih organizacij in čisto tudi denar iz lastnih žepov.

Stane Bajt,
LD Selca

Ob premieri prvega avstrijskega lovskega filma

Lovci iz Celja in širše okolice pa tudi ostali so imeli januarja 1965 priložnost videti enega najlepših celovečernih filmov avstrijske privatne proizvodnje z naslovom »Kdor domovino ljubi.«

Film prikazuje vse vrste divjadi, ki žive v Avstriji v njenem prirodnem ambientu. Fabula filma spretno vodi gledalca vse od visokih avstrijskih gora do nižin Gradišanske ter mu tako prikazuje vse od jelena, gamsa in ruševca do močvirnikov Blatnega jezera.

Vrednost filma ni samo v nadvse uspelem prikazovanju divjadi v prosti naravi, ampak predvsem v človekovem odnosu do divjadi in narave.

Zgodba filma kaže poklicnega lovca v gorskem lovišču, ki ga nesrečno naključje pri odkrivanju divjega lovca skoraj spravi ob službo in pred sodišče. Le uvidevnemu lovozakupniku se lahko zahvali, da lahko službo poklicnega lovca opravlja naprej — vendar v nižinah Gradišanske. Gorski lovec, ki je vse svoje življenje prebil med gorami in njih divjadjo, mora zaradi nedokazane krivde in zato, da bi lahko ostal pri poklicu in tudi preživel svojo družino, naenkrat v ravninska lovišča. Vaščani se ob smrti divjega lovca razdele na dva tabora; v tabor, v katerem se nahaja župan, ki želi zaščititi poklicnega lovca in v tabor, iz katerega izhaja divji lovec.

Šele kraja uplenjenega jelena dokazuje lovčevu nedolžnost in mu tako omogoči vrnitev v svoj domači kraj, med svoje gore.

Med igralci ni znanih imen, vendar so vse vloge izredno pristno odigrane in tudi doživete.

Film z vso ostrino nakazuje nasprotja med pravimi ljubitelji narave in modernim hlastanjem ter trenutnimi užitki v naravi — brez smisla zanj.

Tako vidno izstopajo scene, ko lovčeva hči ustavi star zakonski par iz mesta, ki se otvorjen z redkimi cveticami vrača v dolino in sploh ne more razumeti, da je trganje redkih cvetic lahko kaznivo; ali ko lovčeva hčerka zopet ustavi mestnega lovca Matouška, ki neusmiljeno križari s svojim avtomobilom po planinskih pašnikih, ali pa ko se turisti za opozorila ne zmenijo ter tako povzročijo gozdni požar.

Izredno se odraža scena, ko skupina lovcev opazuje jelenji ruk, ko rogove bojujočih se jelenov neusmiljeno in z glasnim truščem treska drugo od drugega in ko navzoči lovec vpraša lovozakupnika, zakaj ne strelja in mu le-ta odgovori: »Jelena imam raje v naravi živega kot njegovo mrtvo rogovje na steni!«

Tudi v scenah, kjer lovec strelja in tudi upleni divjad, je usmrtilni moment tako spretno zabrisan, da sploh ne moti. Etični odnos lovca do divjadi je zaradi tega v filmu vedno na višku.

Ves film preveva ena sama želja: ohraniti naravo prvobitno, takšno kot je, divjadi pa nuditi vso potrebno zaščito in pomoč.

Naravni posnetki so izbrani in tudi posneti z izbrušenim okusom in vso prefinjenostjo. Pri snemanju divjadi je bilo treba ogromno strokovnega znanja, ogromno truda in naporov, saj je divjad posneta v vseh njenih elementarnih oblikah. Posnetke divjadi lahko prištevamo med vrhunske filmske dosežke o naravi. Predvidevam, da je bila divjad posneta v skrbno negovanih loviščih, ki jih redko kdo vznemirja. Med najlepše scene divjadi lahko prištevamo iz neposredne bližine posnet jelenji ruk, ruševčev ples in gamsa, ki z nasršeno in valujočo dlako ter visoko dvignjeno glavo kljubuje viharim sunkom divjega snežnega plesa.

Scenarij za film je napisal avstrijski pesnik Guenter Schwab, po ideji velikega avstrijskega lovca, danes pokojnega Mayer Melnhofa. Sedanji lastnik filma je družina Goess iz Frohnleithna pri Grazu. Film je bil posnet v letih 1953 in 1954 ter je samo snemanje v naravi trajalo nad eno leto. Pri snemanjih je sodelovalo do 8 kamer s snemalci. Izdelan je v izredno živem Aestman kolorju.

Ogled filma je tudi za nelovce izredno doživetje ter ima brez dvoma veliko vzgojno in poučno vrednost.

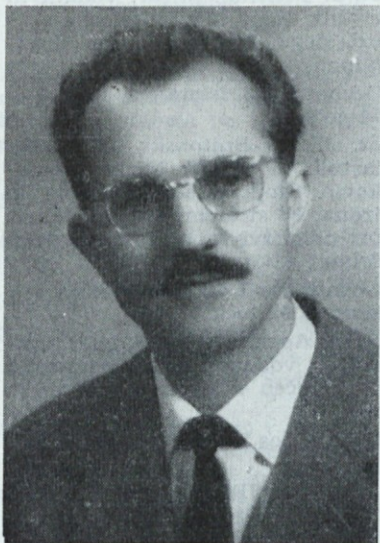
Lovska zveza Celje je organizirala dvakratno predvajanje filma v kinu Union v Celju. Dvorana je bila obakrat prenobito polna. To da si več ko polovica ljudi, ki so želeli film videti, le-tega ni mogla ogledati, je znak, da bi bilo prav, če bi katero izmed distribucijskih podjetij film odkupilo in ga uvrstilo v svoj program.

In še komentar približno 60 let stare žene pri odhodu iz kino dvorane: »Če moj sin na lovu in v gozdu doživlja približno takšne lepote, kot jih je prikazal film, potem razumem, zakaj je ves nor na lov!«

Pri nas imamo gotovo toliko lepote kot naši sosedje, samo nimamo realizatorjev. Približno v takšni kvaliteti izdelan film bi lahko kjerkoli uvrstili med tako imenovane visoko komercialne filme.

Valter Dvoršek

Jubilanti

Lado Švigelj — petdesetletnik

Rodil se je 6. 4. 1915 v prijazni vasi Kožljek na Notranjskem. Po absolutoriju pravne fakultete se je kot zaveden Slovenec vključil v NOB že leta 1941. V partizanih je bil na raznih vodilnih položajih, kot politkomisar bataljona Kosovelove brigade, politkomisar Južno-Primorskega odreda, politkomisar Bazoviške brigade in leta 1945 predsednik senata vojaškega sodišča ter preiskovalni sodnik pri IX. korpusu. Kot velik prijatelj prirode je življenje posvetil lovstvu. Po demobilizaciji, jeseni leta 1945, se je zaposlil pri gozdni upravi v Kočevju kot poklicni lovski strokovnjak. Ko so se osnovala gojitvena lovišča, je od leta 1948 do 1950 služboval v gojitvenem lovišču Snežnik na Notranjskem, pozneje pa zopet v gojitvenem lovišču »Rog« na Kočevskem. Sedaj je vodja obrata za lovstvo »Rog« pri KGP Kočevje.

V lovskih vrstah je kot organiziran lovec že od leta 1937. Po vojni je aktivno sodeloval, poleg poklicnega udejstvovanja, tudi pri Lovski zvezi Kočevje in Lovski zvezi Slovenije. Za požrtvovalno delo ga je slovenska lovška organizacija odlikovala, poleg drugih, tudi z Redom za lovske zasluge II. stopnje.

Danes je tovariš Lado priznan lovski strokovnjak, posebno na področju jelenjadi in medveda. Objavil je celo vrsto strokovnih člankov, njegovo največje delo pa je odlična knjiga »Medved v Sloveniji«.

Lovski tovariši

Tovarišu Ladotu iskreno čestitamo za njegov življenjski jubilej in mu želimo še mnogo uspehov in osebne sreče.

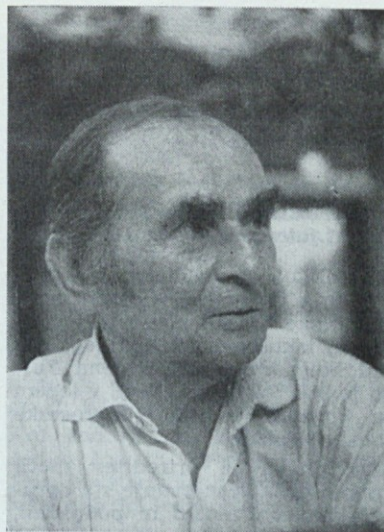
ing. J. K.

Tone Černač — šestdesetletnik

Ob tem njegovem prazniku mu želimo še mnogo let zdravja in sreče, še veliko lovskih doživetij in dober pogled! Jubilant si je prve lovske večine nabral že v zgodnji mladosti po lepih notranjskih gmajnah in gozdovih. Velika vztrajnost, prilagodljivost in drznost so mu omogočile, da je že vrsto let pred zadnjo vojno izpolnil težke naloge in zdržal silne napore v letih borb s fašisti od Trsta do Logatca. Saj ga niso zadržali ne sneg, ne moča, ne fašisti, da ne bi prenašal težkih tovorov orožja in literature. Štiri partizanska leta je preživel po Notranjski in Dolenjski. Po vojni je kot gozdar služboval skoraj po vsej Sloveniji. V borbi in delu pa je vedno našel čas za udejstvovanje v lovstvu s puško, preda-

vanji in peresom. Za te zasluge je bil odlikovan z Znakom za zasluge, z Redom za lovske zasluge II. in I. stopnje. Sobo mu krasi bogata zbirka trofejev od risa iz Makedonije, medveda z Roga — spomin na prve partizanske dni v Roški četi — do gamsov s Pece in jelenov z Javornika. Te trofeje pa dobe svoj poseben čar ob njegovem živem pripovedovanju, polnim slikovitih opisov narave in doživetij z lovskimi tovariši. Jubilantu želimo, da bi še dolgo posedoval svoje bogate izkušnje in znanje solovcem!

Dr. Ivan Brlič 70-letnik. Jubilant je že 50 let lovec in je začel svoje lovsko udejstvovanje v LD »Čunjevci«, v rodnem mestu Slavonskem Brodu. Sedaj je član LD Mokrice v Jesenicah na Dolenjskem in njen tajnik že 15 let. Za svoje vestno in požrtvovalno delo kot funkcionar in zgleden lovec je bil odlikovan z Znakom za zasluge. Želimo mu še mnogo zdravih let in plodnega dela kot lovcu in književniku!

Lovski tovariši LD Mokrice

Umrli

Stanko Vogrin, član LD Dobova, je komaj 40 let star podlegel mučni bolezni. Dobrega lovca in iskrenega tovariša bomo člani LD Dobova ohranili v trajnem spominu.

Ludvik Naju, član LD Nomenj, 40 let lovec, 60 let star. Dobrega prijatelja in iskrenega tovariša bomo ohranili v lepem spominu!

Člani LD Nomenj — S. Z.

Karel Klement starejši, dolgoletni član LD Grad-Kuzma in njen starešina, predsednik discipl. razsodišča, čez 40 let lovec, je v 65. letu starosti preminul. Pokojnik ima mnogo zaslug za razvoj lovstva in vzgojo mladih lovcev. Ohranili ga bomo v svetlem spominu!

Člani LD Grad-Kuzma

Lovska kinologija

Preizkušnja ptičarjev v Ljutomeru 10. in 11. X. 1964

Vsakoletna, že tradicionalna preizkušnja ptičarjev, v organizaciji pomurske lovske zveze pod vodstvom izkušenega in agilnega kinološkega referenta Evgena Fussa je bila tokrat izvedena v lepem in bogatem lovišču ljutomerske lovske družine.

Oba dneva je prireditelj motil močan dež. Ocenjevanje sta opravila Pavel Cvenkel in podpisani, kot pripravnik pa je sodeloval Rudolf Bernik ml. Ocenjenih je bilo 19 psov, in sicer: 10 v jenski vzrejni preizkušnji, 9 pa v običajni poljski. Disciplin vodnikov in gledalcev je bila dobra, divjadi — pernate in dlakaste — je bilo dovolj, le roparic (mačk) premalo. Tudi v tem, sicer bogatem lovišču primanjkuje jerebic, ki so za preizkušnjo ptičarjev najboljša divjad malega lova.

Pri vseh privedenih psih so prirojene lovske zasnove pozitivne, priučene discipline pa pri mnogih pomanjkljive. Pri nekaterih je bilo očitno, da jih vodniki zelo poredko vodijo v lovišče. Psi nimajo izšolanega iskanja, niso ubogljivi, ne znajo hoditi ob vodniku, nimajo pojma o odložitvi, pa tudi vzdržnosti pri pernatih in dlakasti divjadi ne poznajo. Na vlakah s pernatimi in dlakasto divjadjo jih je precej odpovedalo. Obnašanje in prinašanje po strelu vodniki ne posvečajo dovolj pozornosti. Verjetno pri samem šolanju (sobni dresuri) niso dosledni in natančni.

Ob tem nastaja vprašanje, če lovske organizacije dovolj skrbijo za izobraževanje svojih članov za vodstvo in šolanje ptičarjev, zlasti v loviščih z lovskim turizmom. Pri nekaterih ocenjenih in preizkušenih psih se da še kaj popraviti, — če bodo njihovi vodniki voljni vložiti še kaj truda v šolanje.

A. Jesenska vzrejna preizkušnja:

Št. 1. *As*, JRP, Nkd, lastnik in vodnik Alojz Lebar, Vučja vas. Površno iskanje, komaj zadovoljiva staja, nezadostna hitrost, ubogljivost, vzdržnost pred pernatimi divjadjo in zajcem ter hoja ob nogi. Ostrosti ni pokazal.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 2, prinašanje iz globoke vode 1, ustavljanje roparice 1 — 91 točk. Št. 2. *Cap-Bakovski*, JRP 3323, Nkd, lastnik in vodnik Ernest Kovačec, Gornji Petrovci. Ima podobne pomanjkljivosti kakor št. 1.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 3, hitrost 2, vodno delo 3, ostrost 3 — 127 točk.

Št. 3. *As*, JRP 3320, Nkd, lastnik Ciril Rajh, vodnik Maks Nemec. Ima odlične prirojene lastnosti, ni pa še dovolj izšolan.

Ocene: nos 4, iskanje 3, staja 4, hitrost 3, vodno delo 3, delo na roparice 3 — 148 točk.

Št. 4. *Lovi*, RMPKi 1757, lastnik in vodnik Zivko Glogovac. Lep in simpatičen pes, toda trgač zajca na vlaki. Zato je bil izključen od nadaljnje preizkušnje.

Št. 5. *Cera-Bakovska*, JRP, Nkd, 4515, lastnik in vodnik Štefan Verenc. Ima odlične lastnosti, le pri zajcu jo je treba umiriti.

Ocene: nos 4, iskanje 3, staja 3, vodno delo 4, ostrost 3 — 172 točk.

Št. 6. *Aga*, RMPKi 1980, lastnik in vodnik Vladimir Pfeifer. Po kvaliteti enaka št. 5. V vodnem delu in ostrosti ni bila preizkušena.

Ocene: nos 4, iskanje 3, staja 4 — 111 točk; nedokončana preizkušnja.

Št. 7. *Lora-Negovska*, RMPKi 1891, lastnik in vodnik Jože Sommer. Je prepočasna in ne vztrajna. Na vlakah, v vodnem delu in v delu na roparice ni bila preizkušena.

Ocene: nos 4, iskanje 3, staja 3 — 104 točke — nedokončana preizkušnja.

Št. 8. *Aso-Verženjski*, RMPKi 1941, lastnik in vodnik Jakob Seršen. Po prirojenih zasnovah enak št. 5 in 6. Na vlakah, v vodnem delu in delu na roparice ni bil preizkušen.

Ocene: nos 4, iskanje 3, staja 4 — 99 točk; nedokončana preizkušnja.

Št. 9. *Tisa-Leščanska*, JRP 1039, Nod, lastnik in vodnik Štefan Janža. Hitrost, ubogljivost, strelomirnost in prinašanje nezadovoljivo. V vodnem delu in delu na roparice ni bila preizkušena.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 2 — 65 točk; nedokončana preizkušnja.

B. Poljska preizkušnja:

Št. 1. *Dob*, JRP 2334, lastnik in vodnik Ivan Novak. Ima zelo trdno stajo. Ubogljivost, strelomirnost in vodljivost na jermenu

nezadovoljivo. Odložitev mu je neznana.

Ocene: nos 4, iskanje 3, staja 4 — 122 točk.

Št. 2. *Tel*, ital. ptičar, vodnik in lastnik Ivan Cipot. Potrebuje še izdatnega šolanja v vseh disciplinah.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 3 — 74 točk.

Št. 3. *Cer-Bratonski*, JRP 3091, lastnik in vodnik Mirko Hanžekovič. Staja izredno sigurna in trdna. Ni strelomiren, na vlakah, pri odložitvi in prinašanju neizšolan.

Ocene: nos 3, iskanje 3, staja 4 — skupno 92 točk.

Št. 4. *Agan*, JRP 3089, Nkd, lastnik in vodnik Slavko Lovrenčič. Ni priučen v odložitvi in hoji ob nogi.

Ocene: nos 3, iskanje 3, staja 2 — 110 točk.

Št. 5. *Bor*, JRP 3080, Nkd, lastnik in vodnik Štefan Hosjan. Strelomirnost, vzdržnost pri zajcu in odložitev so še pomanjkljive.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 3 — 101 točka.

Št. 6. *Agan-Veščički*, JRP 3103, lastnik in vodnik Aleksander Svetec. V prirojenih zasnovah zadovoljuje, manjka pa mu šole v disciplinah.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 2 — 70 točk.

Št. 7. *Rida-Apaška*, RMPKi 1478, lastnik in vodnik Janko Magdič. Enaka št. 6.

Ocene: nos 3, iskanje 3, staja 1, hitrost 4 — 85 točk.

Št. 8. *Astra*, RMPKi 1487, lastnik in vodnik Franc Novak. Prirojene lastnosti zadovoljive. Na vlakah, v ubogljivosti, vzdržnosti pred zajcem, odletelo pernatimi divjadjo in v strelomirnosti ne zadovoljuje. Hoje ob nogi ne pozna kot tudi ne odložitve in ne prinašanja dlakaste divjadi.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 2, hitrost 4, vztrajnost 4 — 84 točk.

Št. 9. *Ado-Loperški*, RMPKi 989, lastnik in vodnik Alojz Vebarič. Ubogljivost ni zadovoljiva, niti strelomirnost. Odložitve in hoje ob nogi ne pozna. Pri zajcu in odleteli divjadi je miren. Na vlakah in v prinašanju ni bil preizkušen.

Ocene: nos 3, iskanje 2, staja 3, hitrost 4 — 76 točk.

Št. 10. *Ari*, JRP, Es 32535, lastnik in vodnik Rene Zemljčič. Na vlakah in v prinašanju ni bil preizkušen.

Ocene: nos 3, iskanje 3, staja 3, hitrost 2 — 84 točk.

Jože Škofic

Tekmovanje goničev za prvaštvo Jugoslavije in Slovenije ter lovskih ekip za prehodni lovski rog Kluba za goniče od 5. do 8. XI. 1964 v loviščih Sodražica, Ribnica, Velike Poljane in Velike Lašče

A. Ekipa so v tekmah posameznikov za prvaštvo Jugoslavije in Slovenije dosegle po točkah tele ocene:

LZ Kočevje:

1. Dika (Era) JRGki 3127 JŠG 243, vodnik Jožef Boldan-Silni iz Kočevja, LD Mala gora, 215, I. a.
2. Razor Travnogorski, JRGki 2045, JŠG, vodnik Jože Vesel iz Zamosteca, LD Sodražica, 212, I. b.
3. Bistra RMB 62, vpis v JR je v postopku, vodnik Jožef Gril iz Ribnice, LD Ribnica, 200, I. d.
4. Diana JRGki 2785 JŠG 233, vodnik Franc Bartol iz Vinic, LD Sodražica, 204, II. a.
5. Don JRGki 3800 JŠG 279, vodnik Vinko Gorše iz Dolenje vasi, LD Dolenja vas, 179, II. c.
6. Dondi JRGki 1573 JŠG 195 in 7. Moja Travnogorska JRGki 3569 JŠG 284.

LZ Kranj:

1. Cena (Cveta) JRGri 1159 JŠG, vodnik Jože Babič z Mišač, LD Kropa, 209, I. c.
2. Rejka Travnogorska RMGki 914/S, vpis v JRG v postopku, vodnik Jože Hribernik iz Škofje Loke, LD Škofja Loka, 204, I. č.
3. Don RMGki 2163, vpis v JRG v postopku, vodnik Franc Oman iz Škofje Loke, LD Škofja Loka, 199 točk, I. e.
4. Bela JRGki 4013, vodnik Florjan Krmelj iz Škofje Loke, LD Škofja Loka, 188, I. f.
5. Dingo JRGki 3283 JŠG 287, vodnik Franc Strel iz Škofje Loke, LD Škofja Loka, 164, III. b.
6. Dinko JRGki 3702 PNZ 40, vodnik Janez Gaber iz Škofje Loke, LD Škofja Loka, 160, III. e.
7. Biza JRGTr 1963 PNZ 111, nima pozitivne ocene.
8. Biksar JRGki 3648 kot posameznik diskvalificiran.

LZ Koper:

1. Diana JRGki 3728, vodnik Alko Ražen iz Šmarj, LD Šmarje, 148, III. č.
2. Breda JRGki 3731, vodnik Richard Viler iz Koštabone, LD Šmarje, 133, III. d.

3. Bor BMGki 1996, vodnik Emil Šuber iz Koštabone, LD Šmarje, 165, ima vzrejno prepoved.
4. Ciga (Luksa) JRGki 1694, vodnik Ermildo Rojc iz Kubeda, LD Gračišče, je izpolnila pogoje za vpis v PNZ.
5. Lea JRGki 3935 in
6. Sora JRGki 3934 nista izpolnili pogojev iz discipline — gonja.

LZ Celje:

1. Goran JRGki 3415, vodnik Jaka Tomše iz Šoštanja, LD Šoštanj, 176, III. a.
2. Frika Celjska JRGri 1023, vodnik Tone Šepic iz Šoštanja, je izpolnila pogoje za vpis v PNZ.
3. Brko JRGki 3831, vodnik Tone Hren iz Šoštanja, LD Šoštanj, je izpolnil pogoje za vpis v PNZ.
4. Ruža JRGki 3036 PNZ 40, ni izpolnila pogojev iz discipline — gonja.

Udeleženci LZ Ljubljana:

1. Cita JRGp 4410, vodnik Franc Koprivc iz Blat, LD Grosuplje, 192, II. b.
2. Ero JRGki 3860, vodnik Franc Zavišek iz Grosuplje, LD Grosuplje, 170, II. c.

Dругih udeležencev iz LZ Ljubljana in LZ Novo mesto ni bilo. Naslov prvaka Jugoslavije v delu goničev za leto 1964 je dosegla: Dika (Era) JRGki 3127 JŠO 243; vodnik je prejel I. darilo JKS — daljnogled — in pokal Kinološke zveze Hrvatske. Naslov prvaka Slovenije v delu goničev za leto 1964 je dosegel Razor Travnogorski JRGki 2045 JŠG, vodnik je prejel II. darilo JKS — blago za kompletno lovsko obleko. III. darilo JKS — žemper — je prejel vodnik psice Cene (Cvete) JRGri 1159 JŠG 286 — Jože Babič z Mišač.

Pogoje za vpis v JGS so izpolnili: Bistra RMGb 62, Rejka Travnogorska MKG 914 ki S, Don RMGki 2163, Bela JRGki 4013, Dingo JRGki 3283, Dinko JRGki 3702, Diana JRGki 3728, Breda JRGki 3731, Goran JRGki 3415, Ero JRGki 3860 in Cita JRGp 4410

Pogoje za vpis v PNZ so izpolnili: Ciga (Luksa) JRGki 1694, Frika Celjska, JRGri 1023 in Brko JRGki 38-31

Posebne nagrade za goniče sta prejela vodnika: Ivan Ušen iz Šoštanja, ki je vodil Ružo JRGki 3036, za najbolj vodljivega goniča in Franc Bartol iz Vinic, vodnik Diane JRGki 2785, za najbolj ubogljivega goniča.

B. Tekmovanje ekip za prehodni lovski rog.

Štejejo se rezultati prvih štirih. Prva ekipa je ekipa LZ Kočevje, dosegla je 831 točk in prejela prehodni lovski rog Kluba za goniče v stalno last, ker si ga je priborila trikrat zaporedoma.

Ekipa je prejela tudi nagrado KUS-a 30 000 din.

Druga je ekipa LZ Kranj z 800 točkami; prejela je nagrado KUS 25 000 din.

Tretja je ekipa LZ Koper, dosegla je 446 točk in prejela nagrado KUS 20 000 din.

Kot sodniki so sodelovali: dr. Janko Lavrič, Franjo Strunjak, Jože Kristen, Janez Lavrič, Miloš Kelih in Jožko Kalan.

Vodja tekme Adolf Ivanč, namestniki Jože Gril, Jože Vesel, Janez Kozina in Franc Mivšek, pri krvnem sledu pa Franc Vesel in Jernej Škulj.

Kratkodlaki istrijanec Ero JRGki 3860 je bil ponovno ocenjen iz prav dobrega v odlično.

Vreme ni bilo ugodno, izredno mokro, včasih je pršelo, v Travnici gori gosta megla.

V soboto 7. XI. je LD Sodražica s podporo LZ Kočevje priredila v hotelu v Travnici gori skupno večerjo vseh tekmovalcev. Te so se udeležili tudi:

zastopnik JKS in predsednik Kinološke zveze Hrvatske Matija Šuštić, predsednik Kinološke zveze Slovenije in član upravnega odbora Lovske zveze Slovenije Franjo Bulc; dva zastopnika Kinološke zveze BIH ter zastopniki lovskih družen, v katerih je bilo tekmovanje.

Klubu so k 40-letnici čestitali zastopnik JKS in KZH Matija Šuštić, zastopnika KZ BiH, zastopnik KZS in LZ Slovenije Franjo Bulc, ki je Klubu za goniče izročil Red za kinološke zasluge I. stopnje kot odlikovanje Kinološke zveze, Adolfu Ivanču in Klubu pa Red za lovske zasluge I. stopnje kot odlikovanje Lovske zveze Slovenije.

Klub za goniče je počastil Franja Strunjaka za njegovo 70-letnico z ribniškim šopkom.

LD Sodražica pa je Adolfu Ivanču kot njenemu dolgoletnemu gospodarju izročila kot priznanje za požrtvovalno delo lovsko darilo.

Predsednik
in strokovni poročevalec
dr. Janko Lavrič

Pripomba: Poročili smo prejeli pred objavo obvestila in opozorila v 12. št. 1965. Ur.

PRIJAVLJENE PARITVE:

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Gina JRJri 272 — Runo JRJri 241, bil na tekmi, leglo je bilo 1. III. 1965. Vzreditelj Albert Ogris, Zgornji Legen, pošta Slovenj Gradec.

Koker španjeli:

Diva JRŠK 523 — Per JRŠK 497, leglo bo 14. IV. 1965. Vzreditelj Matjaž Vodušek, Ljubljana, Erjavčeva 7.

Arka JRŠK 395, bila na tekmi — Boj Hujanski JRŠK 293, leglo bo 15. IV. 1945. Vzreditelj Mihael Gril, Blato 46, pošta Slov. Konjice.

Dana Obdravska JRŠK 406 — Princ Obdravski JRŠK 438, leglo bo 11. IV. 1965. Vzreditelj Fedor Senkovič, Maribor, Cesta XIV. divizije.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Ada Čavenska JRPki 3212, bila na tekmi — Dik JRPki 3268, bil na tekmi, leglo bo 23. IV. 1965. Vzreditelj Franc Kmetič, Ljubljana, Šentvid, blok 2.

Cera Bakovska JRPki 3337, bila na tekmi — Beno Trgoviški JRPki 2818, bil na tekmi, leglo bo 17. IV. 1965. Vzreditelj Štefan Veren, Murska Sobota, Cankarjeva 13.

Sida JRPki 3061 — Reks RMPki 1894, vpis v JR v teku, leglo je bilo 18. III. 1965. Vzreditelj Lovska družina Trbovlje.

Bora Bakovska JRPki 3105 — Lord Polanski JRPki 1972, bil na tekmi, leglo bo 10. IV. 1965. Vzreditelj Leopold Vindiš, Dokležovje 13, pošta Beltinci.

Tisa Prulska JRPki 2600, bila na tekmi — Kasan Glinški JRPki 1738, bil na tekmi, leglo je bilo 22. III. 1965. Vzreditelj Franc Avbelj, Ljubljana, Gradaška 14. Rega Prulska JRPki 2397, bila na tekmi — Kasan Glinški JRPki 1738, bil na tekmi, leglo bo 7. IV. 1965. Vzreditelj Gabrijel Treul, Ljubljana, na Peči 14.

Beka Ravenska JRPki 3152 — Aras Čavenski JRPki 3148, bil na tekmi, leglo je bilo 18. III. 1965. Vzreditelj Maks Turk, Ljubljana, Glinška ulica.

Epagneul bretonci:

Bistra JRP EB 85 — Bodo JRP EB 38, leglo bo 15. IV. 1965. Vzreditelj Rudi Gabrič, Strma pot 6, Videm-Krško.

Lovski terierji:

Dina JRLT 1918 — Don JRLT 1915, leglo bo 30. IV. 1965. Vzreditelj Leopold Gril, Veliki Otok 5, pošta Postojna.

Aga JRLT 1574 — Don JRLT 1915, leglo je bilo 29. III. 1965. Vzreditelj Pavel Delost, Koritnice 30, pošta Knežak.

Čapka Gorička JRLT 766 — Horror Silvanus JRLT 2307, leglo bo 19. IV. 1965. Vzreditelj Ludvik Kološa, Sebeborci 118, pošta Martjanci.

Majska JRLT 989 — Runo JRLT 820, bil na tekmi, leglo bo 1. IV. 1965. Vzreditelj Ivan Lovšin, Dolenja vas pri Ribnici.

Kuna JRLT 1528, bila na tekmi — Nazdar Travnogorski JRLT 1525, bil na tekmi, leglo je bilo 21. III. 1965. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Braki jazbečarji:

Breza JRBj 1592 — Cezar JRBj 1447, leglo bo 11. IV. 1965. Vzreditelj Vinko Petelin, Markovec 17, pošta Stari trg pri Ložu.

Murka Ratitovška JRBj 1156 — Bojči JRBj 1081, leglo je bilo 20. III. 1965. Vzreditelj Alojz Kremser, Rudarjevo 27, pošta Črna na Koroškem.

Beba JRBj 1017 — Bruno JRBj 1305, bil na PNZ, leglo je bilo 25. III. 1965. Vzreditelj Anton Hudournik, Ravne pri Šoštanjju.

Lida JRBj 1352 — Daro JRBj 1394, leglo je bilo 12. III. 1965. Vzreditelj Alojz Ravnik, lovski nadzornik, Krnica, pošta Gorje. Bajka JRBj 1125, bila na tekmi — Bor JRBj 877, leglo je bilo 11. III. 1965. Vzreditelj Janez Bizjak, Bile 20, pošta Prestranek.

Beba JRBj 1379 — Bil Šmartinski JRBj 1439, bil na PNZ, leglo bo 4. IV. 1965. Vzreditelj Stanko Krmelj, Jesenice na Gorenjskem, Cesta bratov Stražišarjev 52.

Asta JRBj 1355, bila na tekmi — Bil JRBj 1439, bil na tekmi, leglo je bilo 29. III. 1965. Vzreditelj Jože Ceklin, Stara Fužina 143.

Diana JRBj 1301 — Tomi JRBj 839, bil na tekmi, leglo je bilo 25. III. 1965. Vzreditelj Alojz Adamič, Logarji 1, pošta Velike Lašče.

Kratkodlaki istrski goniči:

Dobra JRGki 3080 — Alko JRGki 3077, leglo je bilo 24. III. 1965. Vzreditelj Lado Kovač, Kisovec, pošta Zagorje ob Savi.

Dara JRGki 2974 — Ari JRGki 3475, bil na PNZ, leglo je bilo 26. III. 1965. Vzreditelj Anton Ruparčič, Retje 71, pošta Loški potok.

Bistra JRGki 2979, bila na tekmi — Diko JRGki 2968, bil na tekmi, leglo je bilo 19. III. 1965. Vzreditelj Alojz Adamič, Logarji 1, pošta Velike Lašče.

Posavski goniči:

Dora Podvinska JRGp 2265 — Rek JRGp 2241, leglo bo 14. aprila 1965. Vzreditelj Lojze Brvar, Podvine 26, pošta Zagorje ob Savi.

Era Podvinska JRGp 4452, bila na PNZ — Rek JRGp 2241, leglo bo 12. IV. 1965. Vzreditelj Lojze Brvar, Podvine 26, pošta Zagorje ob Savi.

Kinološka zveze Slovenije

Šaljive

Kazen pa taka!

Lovec gojitvenega lovišča »Rog« Ivan Gliha je pred petimi leti zasačil v svojem revirju divjega lovca Toneta Tesarija iz Bele Krajine. In Tone je za nedovoljeno nošenje puške plačal pred sodnikom 1500 din kazni. Kmalu potem sta se lovec in divji lovec zopet srečala in Tone je pred sodnikom za prekrške zopet plačal 1500 din.

Tedaj se je Tone vesel obrnil do lovca Glihe, rekoč:

»Na, še tebi za en štefan, da bo vse skupaj — nekaj!«

-elf-

Moč navade

Peter: Sinoči si nesel zajca domov in ga nisi oddal družini, pa tudi ne javil —!

Jure: Ja . . . , zakaj se pa tvoja žena hvali drugim, da ti zmeraj denš zajca v nahrbtnik . . . iz navade kali . . . ?

Srečanje z medvedom

Aleš: Ali ste res včeraj videli medveda, ko ste lovili gor po . . . mlajeh?

Bertl: Ja, ja — pač medveda, pa še po dveh je kotrcal, lovci vsi prestrašeni . . . pa smrdelo je tudi . . .

Neskladnost

Bogdan: Kako si streljal, da si zgrešil fazana . . . ?

Jože M.: Dobro, saj je padel . . . več . . . pade in beži še po treh ko . . . hudič, da sem ga komaj dohitel po štirih . . .

J. K.

PREPARATORSKA ŠOLA

PRI CENTRU
STROKOVNIH ŠOL

LJUBLJANA
TITOVA 78

obvešča vse lovce in lovske družine, da sprejema vsa v preparatorsko stroko spadajoča dela.

Šolo vodi priznani preparatorski strokovnjak Viktor Herfort